

ယံ ကိဉ္စိ ရာဟုလ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်ံ ။ ပ ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ (သံ-၁-၄၄၄။)

ယံ ကိဉ္စိ ရာဟုလ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်ံ ။ ပ ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (မ-၂-၈၄။)

တသ္မာ တိဟ ဘိက္ခဝေ . . . ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်ံ ။ ပ ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (သံ-၂-၅၆။)

သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိတိ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာယ သုဋ္ဌ၊ ပဿတိ။ (သံ-၄-၂-၁၉၇။)

သမ္မ။ ပ။ ပဿတိတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာဉာဏေန သမ္မသနဝသေန၊ မဂ္ဂက္ခဏေ အဘိသမယဝသေန သုဋ္ဌ၊ အတ္တပစ္စက္ခေန ဉာဏေန ပဿတိ။ (သံ-၆-၂-၁၈၁။)

ဘုရားရှင်သည် အရှင်ရာဟုလာနှင့် ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတော်များ အစရှိသည့် သူတော်ကောင်းတို့အား အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်စသည့် (၁၁) မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သမ္မပ္ပညာ အမည်ရသော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် ရှုပွားသုံးသပ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ဤတွင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရူပံအပိုင်းကိုသာ ကွက်၍ ပြောလိုပေသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ -

သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ - အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့ဖြစ်သော ဝိပဿနာပိုင်း၌ ယင်း အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် စသည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ယင်းဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် သိ၏ မြင်၏ - ဟူပေ။ (သံ-၄-၂-၁၉၇။ သံ-၆-၂-၁၈၁။)

ဤတွင် သမုဒယသစ္စာပိုင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြ၍ ပြီးလေပြီ။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဤ ရှင်းလင်းချက်မျှဖြင့် ကျေနပ်မှုကို မရရှိသေးပါက အောက်ပါ ဒေသနာတော် ကောက်နုတ်ချက်များကို ဆက်လက်၍ ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

မဟာနိဒါနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

ဂမ္ဘီရော စာယံ အာနန္ဒ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဂမ္ဘီရာဝဘာသော စ။ ဧတဿ စာနန္ဒ ဓမ္မဿ အနုနုဗောဓာ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ ဧဝမယံ ပဇာ တန္တာကုလကဇာတာ ကုလဂဏ္ဍိကဇာတာ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇာတာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။ (ဒီ-၂-၄၇။ သံ-၁-၃၁၈။)

အနုနုဗောဓာတိ ဉာတပရိညာဝသေန အနုနုဗုဇ္ဈနာ။
အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာတိ တိရုဏပုဟာနပရိညာဝသေန အပ္ပဋ္ဌိဝိဇ္ဈနာ။
(ဒီ-၄-၂-၈၅။ သံ-၄-၂-၈၈။)

= အာနန္ဒာ . . . ဤကြောင်းကျိုး ဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားသည် နက်လည်း နက်နဲ၏။ နက်နဲသည့်အတွက်ကြောင့် နက်နဲယောင်လည်း ထင်၏။ အာနန္ဒာ . . . ဤကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကို ဉာတပရိညာဟူသော အနုဗောဓဉာဏ်ဖြင့် လျော်စွာထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကြောင့်၊ တိရုဏ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

ပရိညာ ပဟာနပရိညာဟူသော ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့် မဂ်ဆိုက် ဖိုလ်ဆိုက် ထွင်းဖောက်မသိခြင်းကြောင့် ဤသတ္တဝါ အပေါင်းသည် ဤသို့ကလောက် ရက်ကန်းသည်တို့၏ ရှုပ်ထွေး ပွေလီလှသော ချည်ခင် ချည်ထွေးကဲ့သို့ ဖြစ်၍ နေကြရ၏။ စာပေါင်းသောင်းငှက်မ၏ အသိုက်သဖွယ်ဖြစ်၍ နေကြရ၏။ ဖြူဆံမြက် ပြိတ်မြက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားအပ်သော ခြေသုတ်ကြိုးဝန်း၏ အရင်း အဖျား ရှာမရအောင် ရှုပ်ထွေး၍ နေသကဲ့သို့ သံသရာကြီးထဲ၌ ရှုပ်ထွေးပွေလီ၍ နေကြရ၏။ အလိုအာသာဆန္ဒကင်းလျက် ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲ ပျက်စီးလျက် ကျရောက်ရာဖြစ်သော အပါယ်ဒုဂ္ဂတိ သံသရာကိုလည်းကောင်း၊ အပါယ်မှကြွင်းသော သုဂတိသံသရာကိုလည်းကောင်း မကျော်လွှား မလွန်မြောက်နိုင်ပေ။ (ဒီ-၂-၄၇။ သံ-၁-၃၁၈။)

ဤအထက်ပါ မဟာနိဒါနသုတ္တန် ဒေသနာတော်ကိုပင် ကိုးကား၍ အဋ္ဌကထာကြီးများကလည်း အောက်ပါ အတိုင်း ဆုံးဖြတ်ချက် ချထားတော်မူကြပြန်၏။ -

ဣဒ္ဓိ ဂမ္ဘီရတော အဂါမံ၊ နာနာနယဂ္ဂဟဏတော ဒုရဘိယာနံ၊ ဉာဏာသိနာ သမာဓိပဝရသိလာယံ သုနိသိတေန -

ဘဝစက္ကမပဒါလေတွာ၊ အသနိဝိစက္ကမိဝ နိစ္စနိမ္မထနံ။

သံသာရဘယမတိတော၊ န ကောစိ သုပိနန္တရေပုတ္တိ။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၂၁။)

= ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားသည်ကား နက်နဲသည့် အတွက်ကြောင့် ထောက်ရာတည်ရာကို မရနိုင်။ အထူးထူးသော နည်းနာနယတည်းဟူသော ချဲ့ပုတ်တို့ဖြင့် ထူထပ်သည့် အတွက်ကြောင့် ကျော်လွှား လွန်မြောက်နိုင်ခဲ့၏။ သမာဓိတည်းဟူသော မြတ်သော ကျောက်ဖျာထက်၌ မြမြထက်အောင် ကောင်းစွာ သွေး၍ ထားအပ်သော ဉာဏ်တည်းဟူသော သန်လျက်ဖြင့် မိုးကြိုးစက်ဝန်းကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့ကို အမြဲမပြတ် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်တတ်သော ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု သဘောတရားတည်းဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် = သံသရာဘဝစက်ကို မဖောက်ခွဲနိုင်ဘဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ ဘေးဆိုးကြီးကို ကျော်လွှား လွန်မြောက်သွားသော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူမည်သည် အိပ်မက်၏ အတွင်း၌သော်မျှလည်း မရှိခဲ့စဖူးပေ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၂၁။)

ဤအထက်ပါ ဘုရားဟောပါဠိတော်ဒေသနာနှင့် အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ ဖြတ်ထုံးများနှင့် အညီ အသင်္ခတဓာတ် မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို ဖြူစင်ဖြောင့်စင်းသော သမ္မာဆန္ဒဓာတ်ဖြင့် လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသော အသင်ယောဂီသူတော်စင်သည် ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို အနုဗောဓဉာဏ် အမည်ရသော ဉာတပရိညာနှင့် ပဋိဝေဓဉာဏ် အမည်ရသော တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာ ဟူသော ပရိညာဉာဏ်ပညာသုံးချက်တို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ဂယနဏ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ကြိုးစား အားထုတ်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အနုဗောဓာ အပုဋိဝေဓာ = အနုဗောဓဉာဏ်ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ မသိခြင်းကြောင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့် မဂ်ဆိုက် ဖိုလ်ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိခြင်းကြောင့် အပါယ်ဘေးဆိုးကြီးနှင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခဘေးဆိုးကြီးမှ မကျော်လွှား မလွန်မြောက်နိုင်ဟု ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်က သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို အလွန်လိုလားတောင့်တတော်မူသော မဟာကရုဏာတော် ရွှေသွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခြင်းကြောင့် အနုဗောဓသိ ပဋိဝေဓသိဟူသော ပရိညာပညာသုံးချက်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသိအောင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်လိုသူတိုင်းသည် ကြိုးစား အားထုတ်ရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အနုမာန မျက်ရမ်း

မှန်းဆ၍ သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်လည်း မဟုတ်၊ ဆရာအပြောနှင့်သာ ပါးစပ်ဟလျက် အလွမ်းကြီး လွမ်းနေရမည့် လုပ်ငန်းခွင်လည်းမဟုတ်ဟု သဘောပေါက်ပါလေ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို ပရိညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသိပါမှ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်နိုင်မည် ဖြစ်သဖြင့် ယင်း ပရိညာ သုံးမျိုးတို့ကို ဆက်လက်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ပရိညာသည် လောကီပရိညာ လောကုတ္တရာပရိညာဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ လောကီ ပရိညာသည်လည်း ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာဟု သုံးမျိုးရှိ၏။ လောကုတ္တရာပရိညာသည်လည်း ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာဟု သုံးမျိုးပင်ရှိ၏။ ယင်းပရိညာတို့ကို ဆက်လက်၍ တင်ပြပေအံ့။

လောကီပရိညာ သုံးပါး

ဉာတပရိညာ — အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၏ လက္ခဏာ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန် တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ကြိတ်ခြေနိုင် ရှုပွားနိုင်လျှင် ထိုဉာဏ်မှာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပင်တည်း။ (သိမ်းဆည်းပုံကို လက္ခဏာဒီစတုက္က- ပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။)

တစ်ဖန် အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ၊ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံ စသည့် ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှုသဘောကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ဉာဏ်ဖြင့် ထွင်းဖောက်သိမြင်လျှင် ထိုဉာဏ်မှာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပင်တည်း။

ဤနာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်နှစ်မျိုးတို့သည်ကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြကုန်သော သိသင့်သိထိုက်သော သင်္ခါရတရားတို့ကို ကောင်းစွာပိုင်းခြားလျက် သိတတ်သော ဉာဏ်များ ဖြစ်သောကြောင့် **ဉာတပရိညာ**မည်၏။

တိရဏပရိညာ — အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ် အစရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ —

က။ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားသော အနိစ္စအခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊

ခ။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရတတ်သည့် ဒုက္ခအခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဒုက္ခဟု လည်းကောင်း၊

ဂ။ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့် အတ္တ မဟုတ်သည့် အနတ္တ- အခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနတ္တဟုလည်းကောင်း၊ — ဤသို့ အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု စူးစမ်းဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သော သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊

ဃ။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသော အကြောင်းတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စသော အကျိုးဝိပါကဝဋ်ခန္ဓာတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်တတ်သော **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်**၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသော အကြောင်း တရားတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်၊ နာမ်-ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ စသော အကျိုးဝိပါကဝဋ်ခန္ဓာတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ရှုမြင်တတ်သော **ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ်**၊ ယင်း

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် အကြောင်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၏ ဖြစ်မှု နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကို ရှုမြင်တတ်သော ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်၊
ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ ပျက်မှု ဝယသဘောတည်းဟူသော ဝိပရိကာမလက္ခဏာကို ရှုမြင်-
တတ်သော ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ် -

[မှတ်ချက် - ဤ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်၊ ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ် ဟူသော ဤဉာဏ်-
နှစ်ပါးကား ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်တည်း။ ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်၊ ခဏတော ဝယ-
ဒဿနဉာဏ် ဟူသော ဤဉာဏ်နှစ်ပါးကား ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်ပင်တည်း။]

ဤအထက်ပါ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် နှစ်ပါးသည် တိရဏပရိညာ မည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ-
ရပ်တို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာကို စူးစမ်းဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်လျက် ပိုင်းခြားသိသော ပညာပင်ဖြစ်သည်။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၏ ညွှန်ကြားချက်

ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရန် ပဋိသမ္ဘိဒါ-
မဂ္ဂပါဠိတော်ကြီးက ဤသို့ ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။

ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ
ဉာဏံ ။ ပ ။ ဇာတာ ဘဝေါ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ဝယော၊
အနုပဿနာ ဉာဏံ။ (ပဋိသံ-၅၂။)

၁။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ
ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော အဝိဇ္ဇာသည် ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မတည်း။ ထို
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း
ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော
အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

၂။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ
ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော သင်္ခါရသည် ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မတည်း။ ထို
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော သင်္ခါရ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း
ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော
အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

[မှတ်ချက် - ယင်းအဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရတို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါးအစရှိသော ဝိပါကဝဋ်တို့၏
အကြောင်းရင်းဖြစ်သည့် အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ခဲ့သော် ယင်းအဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရတို့မှာ - အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ အတိတော
အဒ္ဓါ - ဟူသည်နှင့် အညီ အတိတ်အဓိဋ္ဌိကာလတရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ်၊
ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို ရှုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ်ဟု ဟောကြားထားတော်မူ၏။
ယင်းတရားတို့သည် အတိတ်အဓိဋ္ဌိကာလဝယ် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ ယင်း ဥပါဒ်-
ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအတွင်း၌ တည်ရှိခိုက်ဝယ် ယင်းတရားတို့ကို ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မတို့ဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုရ၏။
ဤသဘောတရားကို အောက်ပါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။]

၃။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော ဝိညာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

[မှတ်ချက် — ယေ တာဝ အာစရိယာ မဟာဝိဟာရဝါသီနောဝ ယထာ ဝိညာဏံ၊ ဧဝံ နာမရူပံ၊ သဠာ-
ယတနံ၊ ဖဿံ၊ ဝေဒနဉ္စ ပစ္စယံ၊ ပစ္စယုပ္ပန္နဉ္စ သသန္တတိပရိယာပန္နံ ဒီပေန္တာ ဝိပါကမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။
(မဟာဋီ-၂-၃၂၃။)

သုတ္တန်နည်းအရ — ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ကို အရကောက်ယူရာဝယ် အကြောင်းဖြစ်ခိုက် အကျိုးဖြစ်ခိုက် နှစ်ဘက်လုံးတို့၌ ဝိပါကဝဋ်တရားတို့ကိုသာလျှင် မဟာဝိဟာရဝါသီ ဆရာ အရှင်မြတ်ကြီးတို့က အလိုရှိတော်မူကြပေသည်။ (မဟာဋီ-၂-၃၂၃။)

ဤအဖွင့်နှင့် အညီ ဝိညာဏ်အရ၊ လာမည့် နာမ်ရုပ်အရ ဝိပါကဝိညာဏ်နှင့် ဝိပါကဝဋ် နာမ်ရုပ်တို့ကို ကောက်ယူပါ။ ယင်း ဝိညာဏ်-နာမ်ရုပ်တို့တွင် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့တိုင်အောင် ဖြစ်ထိုက်သော ဝိပါကဝဋ် ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ်အားလုံးတို့ ပါဝင်ကြ၏။ ပစ္စုပ္ပန်သုံးမျိုးတို့တွင် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားတို့တည်း။ ဤတွင် အသင် သူတော်ကောင်းကို သတိပေးလိုသော အချက်တစ်ရပ် ရှိနေ၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) အသက်ရှည်မည့်သူ ဖြစ်အံ့၊ ယခုလည်း အသက်(၆၀) ရှိနေသည် ဖြစ်အံ့၊ အသင်သူတော်ကောင်း၏ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်-နာမ်ရုပ်တို့မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၆၀)ခန့်က ဖြစ်ခဲ့၍ စုတိ ဝိညာဏ်-နာမ်ရုပ်တို့မှာ နောင်လာမည့် နှစ်ပေါင်း (၄၀)ခန့် အချိန်သို့ ရောက်ရှိပါမှ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော တရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင် ဖြစ်ခွင့်ရှိကြသော ယင်း ဝိပါကဝဋ်တရား အားလုံးကိုလည်း ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မဟုပင် ဟောကြားထား- တော်မူ၏။ အဒ္ဓါသဘောအရ ယင်းတရားတို့မှာ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားများ ဖြစ်ကြသော်လည်း ခဏပစ္စုပ္ပန်ဘက်က ကြည့်၍ ဆိုရမူ ယင်းတရားတို့မှာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် သုံးမျိုးလုံး ထိုက်သလို ဖြစ်သင့်သော တရားတို့ ပင်တည်း။ မည်သည့်အချိန်ကာလ၌ ဖြစ်ခဲ့သောတရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ ဖြစ်ဆဲတရား ဖြစ်လတ္တံ့တရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ ယင်းတရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့တရားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ယင်းတရားတို့ကို ရှုသောအခါ မိမိ ရှုလိုက်သော တရား၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မြင်အောင် ကြည့်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။]

၄။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော နာမ်ရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောနာမ်ရုပ်၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

၅။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော — စက္ခာယတန သောတာယတန ယာနာယတန ဇိဝှါယတန ကာယာယတန မနာယတန — ဟူသော သဠာယတနသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော သဠာယတန၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိဏာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။ (ဤ သဠာယတနမှာလည်း လူသားများ- အတွက် အဓိဝမ်းတွင်းမှ စ၍ ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် ထိုက်သလိုဖြစ်ခွင့်ရှိသော တရားပင် ဖြစ်သည်။)

၆။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော - စက္ခုသမ္မဿ သောတသမ္မဿ ယာနသမ္မဿ ဇိဝါသမ္မဿ ကာယသမ္မဿ မနောသမ္မဿ - ဟူသော ဖဿသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဖဿ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိဏာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

[သတိပြုရန် - ဤ ဖဿမှာလည်း ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် ဒွါရ အာရုံ ဝိညာဏ်တို့ တိုက်ဆိုင်မှုရှိတိုင်း ယင်းဒွါရ အာရုံ ဝိညာဏ်တို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော တရားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းဖဿတို့တွင် အသင်- သူတော်ကောင်းသည် စက္ခုသမ္မဿကို အာရုံယူ၍ ယင်း စက္ခုသမ္မဿ၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ယင်း စက္ခုသမ္မဿမှာ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲဖြစ်သည့် တရားတစ်မျိုးသာ ဖြစ်၏။ စက္ခုဒွါရဝိသိ၌ အကျုံးဝင်၏။ အဟိတ်ဝိပါက်နာမ်တရား ဖြစ်၏။ ယင်း ဖဿကို ဝိပဿနာ ရှုနေသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ကား မဟာကုသိုလ်မနောဒွါရိကဇောဝိသိ စိတ်အစဉ် ဖြစ်၏။ (ဤစကားမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားသစ်ဆဲဖြစ်သော တိဟိတ်ပုထုဇန် ယောဂီသူတော်ကောင်းကိုသာ ရည်ညွှန်း၍ ပြောဆိုနေခြင်း ဖြစ်၏။) စက္ခုဒွါရဝိသိနှင့် မနောဒွါရဝိသိတို့ကား ပြိုင်တူဖြစ်နိုင်သော ဝိသိတို့လည်းမဟုတ်ကြ။ ဝိသိတစ်ခုပြီးမှ ဝိသိတစ်ခုသာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိကြ၏။ အလားတူပင် စက္ခုသမ္မဿနှင့် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်တို့မှာလည်း စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲလျက် ဖြစ်နိုင်သည့် တရားမျိုးတို့ မဟုတ်ကြပေ။ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုကို ထားလိုက်ဘိဦး၊ ဝိသိစဉ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌သော်လည်း အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်သော တရားမျိုးတို့ မဟုတ်ကြပေ။

ဒွေ ပန ဖဿာ ဝါ ဝေဒနာ ဝါ သညာ ဝါ စေတနာ ဝါ စိတ္တာနိ ဝါ ဧကတော ဥပ္ပဇနကာနိ နာမ နတ္ထိ၊ ဧကေကမေဝ ဥပ္ပဇတိ။ (မ-ဋ္ဌ-၄-၆၀။)

စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ ဖဿနှစ်မျိုး ဝေဒနာနှစ်မျိုး သညာနှစ်မျိုး စေတနာနှစ်မျိုး စိတ်နှစ်မျိုးတို့ ပြိုင်တူဖြစ်ရိုး ဓမ္မတာကား မရှိ၊ တစ်မျိုးစီသာလျှင် ဖြစ်ရိုး ဓမ္မတာ ရှိ၏။ (မ-ဋ္ဌ-၄-၆၀။)

ထိုကြောင့် စက္ခုသမ္မဿသည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေချိန်ဝယ် မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝိသိ၌ အကျုံးဝင်သော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားမဖြစ် သေးပေ။ စက္ခုသမ္မဿကို ဝိပဿနာရှုနေသော ယင်း ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားတည်ရှိနေချိန်၌လည်း ယင်းစက္ခုသမ္မဿမှာလည်း ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားရှိဆဲတရား မဟုတ်ပေ။ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ စိတ်နှစ်မျိုးတို့ ပြိုင်တူ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ သို့သော် ယင်း ဥဒယဗ္ဗယာ- နုပဿနာဉာဏ်ကား ယင်း စက္ခုသမ္မဿ၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မြင်အောင်ကား ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်က အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ဇာတော ဖဿော ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ (ပဋိသံ-၅။)

(ဘာသာပြန်ကို အထက်နံပါတ်-၆-၌ ရေးသားထားသည့်အတိုင်း မှတ်ပါ။)

ဤဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်နှင့် အရှုခံစက္ခုသမ္ပယာတို့မှာ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်သော တရားမျိုးများ မဟုတ်ကြသဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်သည် ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ထင်ရှားတည်ရှိနေချိန်ဝယ် စက္ခုသမ္ပယာမှာ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော တရားမျိုး မဟုတ်-ရကား မျက်မှောက်ခေတ်ဝယ် ရေပန်းစားနေသော ပစ္စုပ္ပန်မျိုး မဟုတ်သည်ကိုကား သတိပြုလေရာသည်။]

၇။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါး အပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော — စက္ခုသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ သောတသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ယာနသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ဇိဝှိသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ ကာယသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ မနောသမ္ပယာဇာ ဝေဒနာ - ဟူသော ဝေဒနာသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာ-နုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

၈။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော — ရူပတဏှာ သဒ္ဓတဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မတဏှာ — ဟူသော တဏှာသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော တဏှာ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

[မှတ်ချက် — ဤ၌ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ အာရုံမှာ တဏှာ ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်တရား တည်း။ ပုထုဇနိယောဂီများ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ကား ကုသိုလ်တရားတည်း။ ကုသိုလ်တရားနှင့် အကုသိုလ်တရားတို့သည် စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း ဝီထိစဉ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်သည့် တရားမျိုးတို့ကား မဟုတ်ကြပေ။ ဥဒယဗ္ဗယာ-နုပဿနာဉာဏ်က ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေချိန်ဝယ် ယင်းတဏှာမှာ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနိုင်သော တရားမျိုး မဟုတ်သည်ကိုကား သတိပြုပါလေ။ သို့သော် ယင်းတဏှာမှာ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် အမည်ရသော ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် အကြောင်းတရားတို့၏ ညီညွတ်မှုကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော တရား-မျိုးသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်က ယင်း တဏှာ၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒိ ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မြင်အောင်ကြည့်၍ ဝိပဿနာ ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။]

၉။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါး အပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော — (ကာမုပါဒါနိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနိ သီလဗ္ဗတုပါဒါနိ အတ္တဝါဒုပါဒါနိဟူသော ဥပါဒါနိလေးမျိုးတို့တွင် ထိုက်သင့်ရာ) ဥပါဒါနိသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဥပါဒါနိ၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဥပပတ္တိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ။ ကမ္မာဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ ဥပပတ္တိဘဝေါ။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၀၈။ အဘိ-၄-၂-၁၇၇။)

ဥပပတ္တိဘဝုပ္ပတ္တိယေဝ ဇာတိ။ (မဟာဋီ-၂-၃၃၄။)

ဤ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသည့်အတိုင်း ဘဝသည် ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝဟု နှစ်မျိုး ရှိပေသည်။ ဥပပတ္တိဘဝ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကံသည် ကမ္မဘဝမည်၏။ ယင်းကံကြောင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝမည်၏။ ယင်း ဥပပတ္တိဘဝ၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်- ပင်လျှင် ဇာတိဖြစ်သည်။ ဤပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလကို ဗဟိုထား၍ ယူခဲ့သော် ကမ္မဘဝကား အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားတည်း၊ ဇာတိအမည်ရသော ဥပပတ္တိဘဝကား အနာဂတ် အခွန့်ကာလတရား တည်း။ ယင်း ဘဝကိုလည်း နှစ်မျိုးခွဲ၍ပင် ရေးသားတင်ပြပေအံ့။ -

ဇာတော ဘဝေါ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ (ပဋိသံ-၅၂။)

၁၀။ (က) ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော ကမ္မဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ကမ္မဘဝ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိဏာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

(ခ) ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော ဥပပတ္တိဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မ တည်း။ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိဏာမလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုတတ်သော အနုပဿနာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။ (ပဋိသံ-၅၂။)

ဤ အထက်ပါ ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ဝယ် အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇာတိဟူသည့် ဥပပတ္တိဘဝသို့ တိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်အားလုံးတို့ကို ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မဟုချည်း တစ်ပြေးညီတည်း ဟောကြားထားတော်မူသည်ကိုကား သတိပြုပါ။ သို့သော် အခွန့်ကာလအားဖြင့် ခွဲတမ်းချလိုက်သော် - ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝကိုလည်း ဗဟိုထား၍ ယူခဲ့သော်-

၁။ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရတို့ကား ပထမအတိတ်အခွန့်ကာလ တရားစုတို့တည်း။

၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့ကား ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလ တရားစုတို့တည်း။

၃။ ဇာတိအမည်ရသော ဥပပတ္တိဘဝကား အနာဂတ်အခွန့်ကာလ တရားစုတည်း။

ဤတရားအားလုံးကိုပင် ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မဟု တစ်ပြေးညီတည်း ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။ ဥဒယဗ္ဗယာ- နုပဿနာဉာဏ်ပိုင်း၌ ဆိုလိုသော ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မကို သတိပြုသင့်ပေသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရာ၌ ယင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုရမည်သာ ဖြစ်၏။ ယင်းတရားတို့သည် ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ်အခိုက် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်အခိုက်တို့၌ တည်ရှိခိုက်ဝယ်

ယင်းတရားတို့မှာ ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတို့သာ ဖြစ်ကြသည် ဟူ၏။ အောက်ပါ မဟာဋီကာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

ဇာတန္တိ နိဗ္ဗတ္တံ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝံ။ အယံ ဟိ ဇာတသဒ္ဓေါ ခဏတ္တယသမင်္ဂိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော - “ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ”တိအာဒိသု ဝိယ၊ န အတိတံ -

“ယေ တေ ဇာတာ၊ န တေ သန္တိ၊ ယေ န ဇာတာ၊ တတ္ထေဝ တေ။
လဒ္ဓတ္တဘာဝါ နော ဘဂ္ဂိ၊ တေဝ သန္တိ သဘာဝတော”တိ -

အာဒိသု ဝိယ။ နာပိ ဇာတတာမတ္တံ “ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတ”န္တိအာဒိသု ဝိယ။ တေနာဟ “ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန်”န္တိ။ ပစ္စုပ္ပန်ရူပံ နာမ ဇာတံ ခဏတ္တယပရိယာပန္နန္တိ အတ္ထော။ (မဟာဋီ-၂-၄၁၉။)

= ဇာတ-ဟူသည် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရအပ်သော အတ္တဘောတည်း။ (ရုပ်နာမ် ပရမတ္ထဓာတ်သားတို့၏ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် သရုပ်အထည်ကိုယ်ခြပ် ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်သည်ကိုပင် အတ္တဘောကိုရသည်ဟု ဆိုသည်။) ဤ ဇာတ-သဒ္ဓါကို -

ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ - (အဘိ-၁-၂၁၃။) = အကြင်တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏- ဤသို့စသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယသမင်္ဂိ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန် (ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန်) စသည်ဖြင့် ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။

“ယေ တေ ဇာတာ န တေ သန္တိ။ ပ ။ တေဝ သန္တိ သဘာဝတော = အကြင်တရားတို့သည် ဖြစ်ပြီးကုန်ပြီ၊ ထိုဖြစ်ပြီးကုန်သော အတိတ်တရားတို့သည် ရှိဆဲမဟုတ်ကြကုန်။ အကြင်တရားတို့သည် မဖြစ်ကြကုန်သေး၊ ထိုမဖြစ်ကြကုန်သေးသော အနာဂတ်တရားတို့သည် ထို့အတူပင် ရှိဆဲမဟုတ်ကြကုန်။ အကြင်တရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ပရမတ္ထသရုပ်အထည်ကိုယ်ခြပ် ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်ခြင်းဟူသော ရအပ်သော အတ္တဘော ရှိကြကုန်၏၊ မပျက်ကြကုန်သေး။ ထိုတရားတို့သည်သာလျှင် သင်္ခတ ပရမတ္ထ သဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားရှိဆဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။” -

ဤသို့စသော အရာဌာနတို့၌ ဇာတသဒ္ဓါကို အတိတ်တရားကို ရည်ရွယ်၍ ဟောကြားထား၏။ ဤ ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန် - စသော ပါဠိတော်၌ကား ထိုကဲ့သို့ အတိတ်တရားကို ရည်ရွယ်၍ ဟောကြားထားသည်ကား မဟုတ်ပေ။ တစ်ဖန် -

“ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတံ - (ဒီ-၂-၁၁၉။ သံ-၃-၁၄၁။) = အကြင်တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ ထင်ရှား ဖြစ်လာ၏၊ အကြောင်းတရားတို့က ပေါင်းစု၍ ပြုပြင်အပ်၏။ ထိုတရားသည် စင်စစ် မပျက်စီးပါစေသတည်းဟု ဤသို့ တောင့်တ၍ ရနိုင်ခြင်း၏ အခွင့်အလမ်းသည် မရှိနိုင်။” -

ဤသို့ စသော ပါဠိတော်တို့၌ ဇာတသဒ္ဓါသည် ဖြစ်ခြင်းမျှ = ဇာတမတ္တကိုသာ ဟော၏။ ဤ ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန်။ ပ ။ ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန် - စသည်၌ ဇာတသဒ္ဓါသည် ထိုကဲ့သို့ ဇာတမတ္တ = ဖြစ်ခြင်းမျှ သဘောကိုလည်း မဟောပေ။ ဟောသည်မှာကား ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယသမင်္ဂိ = ခဏသုံးပါးအပေါင်း နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကိုသာ ဟောပေသည်။ ထို့ကြောင့် - ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန် = ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ဟူသည်၊ ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန် = ပစ္စုပ္ပန်အဝိဇ္ဇာဟူသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော တရားပင်တည်းဟု ဆိုလိုသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၁၉။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဤမျှဆိုလျှင် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်း၌ ဆိုလိုသော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မကို သဘောပေါက်သင့်ပေပြီ။ ဤမျှသာမကသေး၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် **အာဟာရသုတ္တန်**ဒေသနာတော်၌ အတိတ်ဘက်သို့ ရှေးရှုမျက်နှာ မူလျက် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားထားတော်မူသည့်အတွက်ကြောင့် စွမ်းနိုင်သမျှ အတိတ် အဆက်ဆက်-သို့လည်း ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို ရှုပွားနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ပုံစံထုတ်၍ ဆိုရသော် ဤသို့ ဖြစ်၏။

၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ - (ဒုတိယအတိတ်အခွန့်ကာလတရားစု။)

၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ - (ပထမအတိတ် အခွန့်ကာလတရားစု။)

၃။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ - (ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလတရားစု။)

ဤသို့ စသည်ဖြင့် သဘောပေါက်ပါလေ။ (ရှုကွက်အကျယ်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း ကြည့်ပါ။)

ဤအထက်ပါ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်မှာလည်း တိရဏပရိညာပင် ဖြစ်ပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့နှင့် ဆက်စပ်၍ ယခု ရေးသားတင်ပြခဲ့သော -

၁။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဟူသော ဉာတပရိညာ၊

၂။ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟူသော တိရဏပရိညာ၊

ဤ ပရိညာဉာဏ်တို့သည် ပစ္စက္ခဉာဏ်လေလော အနုယဉာဏ်လေလောဟု အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဆန်းစစ်လိုသည်ဖြစ်အံ့၊ အောက်ပါ သံယုတ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာကောက်နုတ်ချက်တို့ကို ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

ဝိရာဂမ္မာဟံ ဘိက္ခဝေ သဥပနိသံ ဝဒါမိ၊ နော အနုပနိသံ။ ကာ စ ဘိက္ခဝေ ဝိရာဂဿ ဥပနိသာ။ “နိဗ္ဗိဒါ”တိဿ ဝစနိယံ။ နိဗ္ဗိဒမ္မာဟံ ဘိက္ခဝေ သဥပနိသံ ဝဒါမိ၊ နော အနုပနိသံ။ ကာ စ ဘိက္ခဝေ နိဗ္ဗိဒါယ ဥပနိသာ။ “ယထာဘူတဉာဏဒဿန”န္တိဿ ဝစနိယံ။ (သံ-၁-၂၆၈။ ဥပနိသသုတ္တန်။)

နိဗ္ဗိဒါတိ နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ။ ဧတေန ဗလဝိပဿနံ ဒဿေတိ။ **ဗလဝိပဿနာ**တိ ဘယတူပဋ္ဌာနေ ဉာဏံ အာဒိနဝါနုပဿနေ ဉာဏံ မုဉ္ဇိတုကမျတာဉာဏံ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏန္တိ စတုန္တံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ။ **ယထာ-ဘူတဉာဏဒဿနန္တိ** ယထာသဘာဝဇာနသင်္ခါတံ ဒဿနံ။ ဧတေန တရုဏဝိပဿနံ ဒဿေတိ။ တရုဏ-ဝိပဿနာ ဟိ ဗလဝိပဿနာယ ပစ္စယော ဟေတိ။ **တရုဏဝိပဿနာ**တိ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒေ ဉာဏံ ကင်္ခါ-ဝိတရဏေ ဉာဏံ သမ္မသနေ ဉာဏံ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဉာဏန္တိ စတုန္တံ ဉာဏာနံ အဓိဝစနံ။ (သံ-ဋီ-၂-၅၀။)

ပစ္စက္ခကရဏတ္ထေန ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာ စ ဂဟိတာ ဟေတိ။ (သံ-ဋီ-၂-၆၅။)

= ရဟန်းတို့ . . . ရာဂကင်းကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏ဟု ငါဘုရား ဟော-တော်မူ၏။ အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်၏ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ။ ရဟန်းတို့ . . . ရာဂကင်းကြောင်း အရဟတ္တ မဂ်၏ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ သင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တည်း။ ရဟန်းတို့ . . . သင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်၏ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်၏ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ။ ရဟန်းတို့ . . . သင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၏ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ သင်္ခါရတို့၏ သဘာဝကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်တတ်သော **ယထာဘူတဉာဏဒဿန** ဉာဏ်အမြင်တည်း။ (သံ-၁-၂၆၈။ ဥပနိသသုတ္တန်။)

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် — ဘယတူပဋ္ဌာနဉာဏ် အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ် မုဉ္ဇိတုကမျတာဉာဏ် သင်္ခါရုပေက္ခာ-ဉာဏ်ဟူသော ဤလေးမျိုးသော ဉာဏ်တို့ကို အားကောင်းသော **ဗလဝိပဿနာ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း ဗလဝိပဿနာဉာဏ်ကိုပင် နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဟုဆိုသည်။ ယင်းနိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သည် အရဟတ္တမဂ်ကို ရခြင်း၏အကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယထာဘူတဉာဏဒဿန — ဟုတ်မှန်သည့် အတိုင်း သင်္ခါရတို့၏ သဘာဝကို သိတတ် မြင်တတ်သော ဉာဏ်သည် ယထာဘူတဉာဏဒဿန မည်၏။ တရုဏဝိပဿနာ ဟူသော နှလုံးဝိပဿနာဉာဏ်တည်း။ (၁) သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဟူသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ (၂) ကင်္ခါဝိတရုဏဉာဏ်ဟူသော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ (၃) သမ္မသနဉာဏ်၊ (၄) မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ်ဟူသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် — ဤ ဉာဏ်လေးမျိုးသည် **တရုဏ-ဝိပဿနာ** = နှလုံးဝိပဿနာ မည်၏။ ယင်း တရုဏဝိပဿနာသည် ဗလဝိပဿနာ၏ အကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်သည်။ (သံ-ဋ-၂-၅၀။)

ယထာဘူတဉာဏဒဿန — တွင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဟူသော ဉာတပရိညာ၊ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဟူသော တိရုဏပရိညာတို့ကို ယူ၍ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုထား၏။ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာဟူသည့် သင်္ခါရတရားတို့၏ သဘာဝကို **ပစ္စုက္ခ**အားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုလျက် သိတတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ဉာတပရိညာ တိရုဏပရိညာ နှစ်ပါးကို ယထာဘူတဉာဏဒဿန အရတွင် ယူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ (သံ-ဋ-၂-၆၅။)

ဤ အထက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် အညီ —

- ၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၏ သဘာဝလက္ခဏာမှန်ကို ပိုင်းခြားယူတတ်သော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊
- ၂။ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ်ဖြစ်ပုံဟူသော ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှုသဘောကို ပိုင်းခြားယူတတ်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊
- ၃။ ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့၏ (၁) ပစ္စယတော ဥဒယဝယ၊ (၂) ခဏတော ဥဒယဝယ - ဟူသော နှစ်မျိုးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်မှုပျက်မှု ဥဒယဝယကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ အနိစ္စသဘာဝမှန် ဒုက္ခသဘာဝမှန် အနတ္တသဘာဝမှန်ကိုလည်းကောင်း ရှုမြင်တတ်သော သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယာ-နုပဿနာဉာဏ် —

ဤဉာဏ်တို့ကား ပစ္စုက္ခဉာဏ်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်သားပါ။

ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ကို **အနုယဉာဏ်**ဖြင့် မရှုကောင်းတော့ပြီလောဟု မေးရန် ရှိ၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

နယဒဿနဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ပဌမဉ္စိ ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ဒိသ္မာ အထ အတိတာနာဂတေ နယံ နေတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၃။)

တစ်နည်း — နယဒဿနအားဖြင့် ဤသို့ ဆိုသတည်း။ ရှေးဦးစွာ ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့်ပြီး၍ ထိုနောင်မှ အတိတ်အနာဂတ်တို့၌ ၎င်းနည်းဟု နည်းကိုဆောင်သည် ဖြစ်ဘိသော်။

(ပြည်-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နိဿယ-၅-၁၆၅။)

သတိဗြုပါ — ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ ဆိုလိုသော ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ပြီးပါမှ အတိတ်အနာဂတ်တို့၌ နည်းကိုဆောင်၍ ၎င်းနည်းဟု ရှုရသည်ကို-

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

လည်းကောင်း သတိပြုပါလေ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ဉာတပရိညာနှင့် တိရဏပရိညာတို့ကို တင်ပြပြီးနောက် ယခုတစ်ဖန် ပဟာနပရိညာအကြောင်းကို ဆက်လက်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

ပဟာနပရိညာ - ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အပျက်သက်သက်ကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာရေးသုံးတန် တစ်လှည့်စီတင်၍ ကြိတ်ခြေနေသော ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည်ကား ပယ်သင့် ပယ်ထိုက်သော ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်လျက် သိသင့် သိထိုက်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ အခြင်းအရာကို ပိုင်းခြားသိသောကြောင့် **ပဟာနပရိညာ**ဟူသော အမည်ကို ရရှိကြပေသည်။ ဤကား လောကီပရိညာသုံးပါးတည်း။

ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် (ပဋိသံ-၅၅။) ၌ ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံ အာရုံစာရင်းတို့ကို ရေတွက်ပြရာတွင် အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့တိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကိုလည်း ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားရမည်သာဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုရာဝယ် ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုလိုက်နိုင်သော အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့ တိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကား **သမ္ပတိဒိဋ္ဌ သင်္ခါရတရား**တို့တည်း။ ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မရှုလိုက်နိုင်သော မမြင်လိုက်နိုင်သော အဝိဇ္ဇာ။ ပ ။ ဇရာမရဏတို့ကား **သမ္ပတိအဒိဋ္ဌ သင်္ခါရတရား**တို့တည်း။ ယင်း သမ္ပတိအဒိဋ္ဌ သင်္ခါရတရားတို့ကို - အဒိဋ္ဌမ္ပိ အတိတာနာဂတံ - (မဟာဠီ-၂-၄၄၂။) စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ ယင်း အတိတ် အနာဂတိဖြစ်သည့် သမ္ပတိအဒိဋ္ဌ သင်္ခါရတရားတို့ကို **အန္တယဉာဏ်ဖြင့်** ဝိပဿနာရှုရန် အောက်ပါအတိုင်း ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။

အထ ဝါ သော ဧဝံ ဝိရတ္တော ယထာဒိဋ္ဌံ သင်္ခါရဂတံ၊ တထာ အဒိဋ္ဌမ္ပိ အန္တယဉာဏဝသေန နိရောဓေတိ၊ နော သမုဒေတိ။ နိရောဓတောဝ မနသိကရောတိ။ နိရောဓမေဝဿ ပဿတိ၊ နော သမုဒယန္တိ အတ္တော။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၉။)

ဧဝံ ဝိရတ္တောတိ ဧဝံ ဘင်္ဂီနုပဿနာနုသာရေန ဝိရတ္တော။ ယထာ ဒိဋ္ဌံ သမ္ပတိ ဥပဋ္ဌိတံ သင်္ခါရဂတံ နိရောဓေတိ နိရောဓံ မနသိကရောတိ၊ အဒိဋ္ဌမ္ပိ အတိတာနာဂတံ အန္တယဉာဏဝသေန ယထာ ဣဒံ ဧတရဟိ၊ ဧဝံ ဣတရေပီတိ အနုမိနန္တော နိရောဓေတိ မနသိကတဿာပိ နိရောဓံ ကရောတိ။ **နော သမုဒေတိ**တိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော၊ နော သမုဒယံ မနသိကရောတိတိ အတ္တော။ (မဟာဠီ-၂-၄၄၂။)

ဉာတဉ္စ ဉာဏဉ္စ ဥဘောပိ ဝိပဿတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၈။)

ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့ တိုင်အောင်သော တရားတို့ကား ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် တရားတို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် **ဉာတ**မည်၏။ ယင်း ဉာတတရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုနေသော ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ကား **ဉာဏ**မည်၏။ ဤ ဘင်္ဂီနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်းတွင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း ဉာတတရားတို့၏ အပျက်ကို အာရုံယူ၍လည်း လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ ယင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဉာဏတရား၏ အပျက်ကိုလည်း အာရုံယူ၍ တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ ပဋိဝိပဿနာတည်း။ ဉာတ ဉာဏ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ဝိပဿနာရှုရသော ဉာဏ်မျိုး ဖြစ်၏။ ယင်း ဉာတ ဉာဏ တရားနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် သင်္ခါရတရားဟု ခေါ်ဆို၏။

ဤ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်သို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ အပေါ်၌ (ခပ်ကြာကြာ ခွာထား- နိုင်သောအားဖြင့်) တပ်မက်ခြင်း ရာဂကင်းသော ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်မှောက်သိမြင်အပ်သော ဉာဏ်ဝဉ္စ ဈေးရှုထင်လာသော -

၁။ အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့ တိုင်အောင်သော ဉာဏတရား၊

၂။ ယင်း ဉာဏတရား၏ အပျက်ကို ရှုနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ဉာဏတရား -

ဤ ဉာဏ - ဉာဏဟူသော သင်္ခါရတရားအပေါင်းကို ချုပ်ခြင်းကိုနှလုံးသွင်းသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိပဿနာ- ဉာဏ်ဖြင့် မတွေ့မမြင်အပ်သေးသော မရှုရသေးသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဝဉ္စ မထင်လာသေးသော သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ = သမ္ပတိ အနုပဋိတ ဖြစ်သည့် (အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့တိုင်အောင်သော) သင်္ခါရတရားအပေါင်းကိုလည်း အလျော်ဆ၍ ယူတတ်သော **အနုယဉာဏ်**၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယခုမျက်မှောက် လက်ငင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် မမြင်- အပ်သေးသော မရှုရသေးသော အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတရားသည်လည်း ဤသို့ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်- သာတည်း - ဟု ဤသို့ နှိုင်းရှည့်လျက် ချုပ်ခြင်း နိရောဓသဘောကို နှလုံးသွင်း၏။ ဖြစ်ခြင်း သမုဒယကို နှလုံးမသွင်း။ ချုပ်သောအားဖြင့်သာလျှင် = အချုပ်ကိုသာလျှင်နှလုံးသွင်း၏။ ထိုသင်္ခါရတရားအပေါင်း၏ ချုပ်ခြင်း နိရောဓကိုသာလျှင် ရှု၏။ ဖြစ်ခြင်း သမုဒယကို မရှု။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၉။ မဟာဇီ-၂-၄၄၂။)

လောကုတ္တရာ ပရိညာ သုံးပါး

ဤ လောကီပရိညာပညာဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏ အဆုံး၌ အရိယမဂ်တရားသည် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အာရုံယူ၍ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်း အရိယမဂ်တရားသည် ပယ်သင့် ပယ်ထိုက်သော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လျက် သိသင့်သိထိုက်သော အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ထွင်းဖောက်သိ၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် မုချအားဖြင့် **မဟာနပရိညာ** ဟူသော အမည်ကို ရရှိပေသည်။

အရိယမဂ်တရားသည် အာရုံမျက်မှောက်ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်း = အာရမ္မဏပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို မျက်မှောက်ပြုလျက် သိ၏။ ထိုသို့ သိရာ၌ ယင်း အရိယမဂ်တရားက အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှု အကူအညီကို ရရှိသဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟတရားကိုလည်း အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။ ထိုသို့ သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟကို ပယ်သတ်နိုင်သည့်အတွက် သစ္စာလေးပါးလုံးကို သိခြင်းကိစ္စသည်လည်း တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွား၏။ ယင်းသို့ ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိမှုကို အသမ္မောဟပဋိဝေဓဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ထိုတွင် အရိယမဂ်တရားသည် အာရမ္မဏပဋိဝေဓအားဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို သိ၏။ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို သိ၏။ ထိုသို့သိခြင်းကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရား အမည်ရသည့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့နှင့် ယင်း အင်္ဂါရပ်တို့၏ အချင်းချင်း ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု သဘောတရားတို့ကို သိခြင်းကိစ္စ- သည်လည်း ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွား၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် ဤ အကြောင်း ပရိယာယ်အားဖြင့် **ဉာဏပရိညာ** ဟူသော အမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။

တစ်ဖန် အရိယမဂ်တရားသည် ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟကိုလည်း အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ယင်းသို့ ပယ်သတ်လိုက်သဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာအမည်ရသည့် ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တည်းဟူသော ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအခြင်းအရာ ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတို့ကို စူးစမ်း ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စသည်လည်း ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် တစ်ပါတည်း ပြီးစီးပြီး ဖြစ်သွား၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် ဤအကြောင်းပရိယာယ်အားဖြင့် **တိရဏပရိညာ** ဟူသော အမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။ ဤကား လောကုတ္တရာပရိညာ သုံးပါးတည်း။

ဤသို့ လောကီပရိညာ သုံးပါး လောကုတ္တရာပရိညာ သုံးပါးတည်းဟူသော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် အကြောင်း တရားနှင့် အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိရှိပါမှသာလျှင် **အနုဗောဓိ ပဋိဝေဓသိ**ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။ ထို အနုဗောဓိ ပဋိဝေဓသိ တည်းဟူသော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိရှိ ပါမှလည်း အပါယ်သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှလည်းကောင်း၊ အပါယ်မှကြွင်းသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လည်းကောင်း ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို အနုဗောဓိ ပဋိဝေဓသိတည်းဟူသော အတ္တ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိပါမူကား ယင်းသို့ မသိဘဲလျက် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကျော်လွှားလွန်မြောက်သွားသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မည်သည် အိပ်မက်၏ အတွင်း၌သော်မှလည်း မရှိခဲ့စဖူးပေ။ ဤကား အထက်ပါ မဟာနိဒါနသုတ္တန် ကောက်နုတ်-ချက်၏ ဆိုလိုရင်းတည်း။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် မြင်အောင် ရှုရာ၌ - အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ , သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ - စသည့် သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်ကိုသာ ရှုရသည် မဟုတ်သေး။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်ပုံ, သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်ပုံ - ဤသို့ စသည့် သင်္ခါရလောက၏ ချုပ်စဉ်ကိုလည်း ရှုရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုရန် **ကမ္ဘာနဂေါတ္တသုတ္တန်** စသော ထိုထိုသုတ္တန်တို့၌ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ (သံ-၁-၂၅၇ - စသည်၌ ကြည့်ပါ။)

သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်မှု ဥဒယကို **လောကသမုဒယ** - ဟု လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့၏ ပျက်ခြင်း ဝယကို လောကနိရောဓဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆို၏။ တစ်နည်း အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ, သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်ပုံ စသည့် သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်ကိုလည်း **လောကသမုဒယ** ဟု ခေါ်ဆို၏။ **အနုလောမပစ္စယာကာရ** ဟုလည်း ခေါ်ဆို၏။ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်-ငြိမ်းခြင်း = **အသေသဝိရာဂ**သဘော၊ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း = **အနုပ္ပါဒနိရောဓ** သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ **အသေသဝိရာဂ** = အကြွင်းအကျန် မရှိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း, **အနုပ္ပါဒနိရောဓ** = နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း - ဟူသည့် သင်္ခါရလောက၏ ချုပ်စဉ်ကိုလည်း **လောကနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ **ပဋိလောမပစ္စယာကာရ** ဟုလည်း ခေါ်ဆို၏။

ယင်း လောကသမုဒယ, လောကနိရောဓဟု ခေါ်ဆိုသည့် သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုနှင့် အနုလောမ-ပစ္စယာကာရ = အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်, ပဋိလောမပစ္စယာကာရ = ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို ရှုခြင်းကြောင့် မည်သို့ အကျိုးရှိပါသနည်း, ထိုသို့ ရှုရာ၌ ဆရာအပြောနှင့်သာ အလွမ်းကြီး လွမ်းနေရမည်လော, အနုယဉာဏ်သက်သက်မျှဖြင့်သာ မျက်ရမ်းမှန်းဆ၍ ရှုရမည်လော ဟု မေးရန် ရှိ၏။ အဖြေကို သိလိုပါက အောက်ပါ ကမ္ဘာနဂေါတ္တသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်ကို ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

ကမ္ဘာနဂေါတ္တသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

တစ်ချိန် ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန်၌ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ အရှင်ကမ္ဘာနဂေါတ္တသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက် တစ်ခုသော နေရာ၌ ထိုင်ပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားအား -- “အရှင်ဘုရား . . . မှန်သောအမြင် = သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မှန်သောအမြင် = သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ဆိုပါ၏။ အရှင်ဘုရား . . . အဘယ်မျှဖြင့် မှန်သောအမြင် = သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသနည်း” -- ဟု ဤစကားကို လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ကမ္ဘာနဂေါတ္တသုတ္တန် ဟု အမည်တပ်ထားသော တရားဒေသနာတော်ကို ဟောကြားပေးတော်မူ၏။ ယင်း သုတ္တန်မှ အချို့ကို ကောက်နုတ်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဒွယနိဿိတော ခွာယံ ကမ္ဘာန လောကော ယေဘုယျေန အတ္ထိတဉ္စေဝ နတ္ထိတဉ္စေ။ လောကသမုဒယံ ခေါ ကမ္ဘာန ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတော ယာ လောကေ နတ္ထိတာ၊ သာ န ဟောတိ။ လောကနိရောဓံ ခေါ ကမ္ဘာန ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတော ယာ လောကေ အတ္ထိတာ၊ သာ န ဟောတိ။ ဥပယု-ပါဒါနာဘိနိဝေသဝိနိဗန္ဓော ခွာယံ ကမ္ဘာန လောကော ယေဘုယျေန၊ တဉ္စာယံ ဥပယုပါဒါနံ စေတသော အဓိဋ္ဌာနံ အဘိနိဝေသာနုဿယံ န ဥပေတိ န ဥပါဒိယတိ နာဓိဋ္ဌာတိ “အတ္တာ မေ”တိ။ “ဒုက္ခမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈမာနံ နိရုဇ္ဈတိ”တိ န ကင်္ခတိ န ဝိစိကိစ္ဆတိ၊ အပရပစ္စယာ ဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ ကမ္ဘာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။ (သံ-၁-၂၅၇-၂၅၈။)

သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတောတိ သမ္မာပညာ နာမ သဝိပဿနာ မဂ္ဂပညာ၊ တာယ ပဿန္တဿာတိ အတ္ထော။ (သံ-၄-၂-၃၁။)

အပိစ **လောကသမုဒယန္တိ** အနုလောမပစ္စယာကာရံ။ **လောကနိရောဇန္တိ** ပဋိလောမပစ္စယာကာရံ။ လောကနိဿယေ ပဿန္တဿာပိ ဟိ ပစ္စယာနံ အနုဗ္ဘေဒေန ပစ္စယုပ္ပန္နဿ အနုဗ္ဘေဒံ ပဿတော ယာ နတ္ထိတိ ဥဗ္ဘေဒဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ သာ န ဟောတိ။ ပစ္စယနိရောဓံ ပဿန္တဿာပိ ပစ္စယနိရောဓေန ပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓံ ပဿတော ယာ အတ္ထိတိ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ သာ န ဟောတိတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ (သံ-၄-၂-၃၁။)

အပရပစ္စယာတိ န ပရပစ္စယေန ၊ အညဿ အပတ္တိယာယေတွာ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိတိ။ **ဧတ္တာဝတာ ခေါ ကမ္ဘာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ**တိ ဧဝံ သတ္တသညာယ ပဟိနတ္တာ ဧတ္တကေန သမ္မာဒဿနံ နာမ ဟောတိတိ မိဿကသမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဟ။ (သံ-၄-၂-၃၂။)

အယမ္ပိတိ န ကေဝလံ ခဏတော ဥဒယဝယနိဟရဏနယော ၊ အထ ခေါ ပစ္စယတော ဥဒယဝယ-နိဟရဏနယောပိ။ (သံ-၄-၂-၃၃။)

န ပရပစ္စယေနာတိ ပရဿ အသဒ္ဒဟနေန။ **မိဿကသမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဟာ**တိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒတော ပဋ္ဌာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝုတ္တတ္တာ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အဝေါစ။ (သံ-၄-၂-၃၈။)

ကမ္ဘာန . . . ဤသတ္တဝါအပေါင်းသည် များသောအားဖြင့် (အတ္တသည် အမြဲရှိ၏ ဟုယူသော အတ္တ) ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (အတ္တသည် ပြတ်၏ ဟုယူသော အတ္တ) မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (သဿတဒိဋ္ဌိ ဥဗ္ဘေဒဒိဋ္ဌိဟူသော) နှစ်ပါးကို မှီ၍ နေ၏။

ကမ္ဘာန . . . သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း ကောင်းမွန် မှန်ကန်သော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် မြင်သောသူအား (အတ္တသည် သေလျှင်ပြတ်၏ဟု စွဲယူသော) မရှိဟူသော အယူသည် မဖြစ်။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

ကစ္စာန . . . သင်္ခါရလောက၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း ကောင်းမွန် မှန်ကန်သော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် မြင်သောသူအား သင်္ခါရလောက၌ (အတ္တသည် မသေ မပျောက် အမြဲတည်၏ဟု စွဲယူသော အတ္တ) ရှိ၏ဟူသော အယူသည် မဖြစ်။

ကစ္စာန . . . သင်္ခါရတရားတို့၌ “ငါဟာ ငါဟာ”ဟု တဏှာဖြင့် ကပ်ရောက်မှု = တဏှပယ, “ငါ၏ အတ္တ”ဟု ဒိဋ္ဌိဖြင့် ကပ်ရောက်မှု = ဒိဋ္ဌပယ, ပြင်းစွာစွဲလမ်းမှု = ဥပါဒါန်, နစ်မြုပ်စူးဝင်မှု = အဘိနိဝေသတို့သည် ဤ သတ္တဝါအပေါင်းကို များသောအားဖြင့် နှောင့်ဖွဲ့၍ ထားအပ်၏။

ဤ အရိယာဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကသည်ကား စိတ်၏ တည်ရာ နစ်မြုပ်စူးဝင်ရာ ကိန်းအောင်းရာဖြစ်သော ထိုကပ်ရောက်မှု = ဥပယ, ပြင်းစွာစွဲလမ်းမှု = ဥပါဒါန်ကို “ငါ၏ အတ္တ”တည်းဟု မကပ်ရောက် မစွဲလမ်း မဆောက်တည်။

“ဒုက္ခမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈမာနံ နိရုဇ္ဈတိ = ပြစ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာ ပြစ်၏၊ ချုပ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာ ချုပ်၏” — ဟု ယုံမှားမှု မရှိ၊ တွေးတောမှု မရှိ။

အပရပစ္စယာ ဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိ = ဤအရာ၌ ထိုတပည့်သာဝကအား သူတစ်ပါးကို အားထား၍ ယုံကြည်သည် မဟုတ်၊ **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် သိခြင်းသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ကစ္စာန . . . ဤမျှဖြင့် မှန်သောအမြင် = သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဖြစ်ပေ၏။ (သံ-၁-၂၅၇-၂၅၈။)

လောကသမုဒယ - လောကနိရောဓ

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ ဟူသည့် သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ် = အနုလောမပစ္စယာကာရ = အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကိုလည်း **လောကသမုဒယ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ အဝိဇ္ဇာ, သင်္ခါရ - စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟူသော ဖြစ်မှု ဥပါဒ် သဘောကိုလည်း **လောကသမုဒယ**ဟု ခေါ်ဆို၏။

အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၏ (အသေသဝိရာဂသဘော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့်) အကြွင်း အကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ စသော အကျိုးတရား၏ (အသေသဝိရာဂသဘော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့်) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော သင်္ခါရလောက၏ ချုပ်စဉ် = ပဋိလောမပစ္စယာကာရ = ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကိုလည်း **လောကနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ အဝိဇ္ဇာ, သင်္ခါရ စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ ဝိပရိကာမလက္ခဏာဟူသော ပျက်ခြင်း ဘင်ကိုလည်း **လောကနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆို၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်နည်းအရ ဆိုရမူ — အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, သင်္ခါရ, ကံ စသော အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း = ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ ဟူသော အကျိုး ဥပါဒါန်ကုဋ္ဌာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်မှု သဘောတရားကိုလည်း **လောကသမုဒယ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း ဥပါဒါန်ကုဋ္ဌာတို့၏ (တစ်နည်း - အကြောင်း-အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးတို့၏) နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟူသော ဖြစ်မှု ဥပါဒ် သဘောကိုလည်း **လောကသမုဒယ**ဟု ခေါ်ဆို၏။

အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, သင်္ခါရ, ကံ စသော အကြောင်းသမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် (အသေသဝိရာဂသဘော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့်) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန်

မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော အကျိုး ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏ (အသေသဝိရာဂသဘော အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့်) အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှု သဘောတရားကိုလည်း **လောကနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ (တစ်နည်း - အကြောင်း-အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးတို့၏) ဝိပရိကာမလက္ခဏာဟူသော ချုပ်ခြင်း ဘင်ကိုလည်း **လောကနိရောဓ**ဟု ခေါ်ဆို၏။

ဤ အထက်ပါ သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်နှင့် ဖြစ်မှုဟူသော လောကသမုဒယ၊ ချုပ်စဉ်နှင့် ချုပ်မှုဟူသော လောကနိရောဓကို အရိယာဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကသည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့နှင့် လှမ်းရှုလိုက်သောအခါ -

ဒုက္ခမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈမာနံ နိရုဇ္ဈတိ = ဖြစ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာ ဖြစ်၏၊ ချုပ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာ ချုပ်၏ - ဟု သိ၏။ ယုံမှားမှု မရှိ၊ တွေးတောမှု မရှိ။

အထက်တွင် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော ကိလေသဝဋ်တရားတို့မှာလည်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ သင်္ခါရ - ကံဟူသော ကမ္မဝဋ်တရားတို့မှာလည်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော ဝိပါကဝဋ်တရားတို့မှာလည်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့မှာ - သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ (ဒီ-၂-၂၄၃။ မ-၁-၈၂။ မ-၃-၂၉၂။ အဘိ-၂-၁၀၅။) ဟူသော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရသော တရားတို့သာ ဖြစ်ကြခြင်းကြောင့် ဒုက္ခတရားတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်က သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်နှင့် ဖြစ်ပုံ၊ ချုပ်စဉ်နှင့် ချုပ်ပုံကို ဝိပဿနာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ရှုလိုက်သောအခါ “ဖြစ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာဖြစ်၏၊ ချုပ်ခဲ့သော် ဒုက္ခသာ ချုပ်၏” - ဟု သိ၏ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ယင်း လောကသမုဒယ၊ လောကနိရောဓ ဟူသည့် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်မှု ချုပ်စဉ်ချုပ်မှုကို သိရာ၌ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိလေသလော အန္တယဉာဏ်ဖြင့် သိလေသလောဟူမူ -

အပရပစ္စယာ ဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိ။ (သံ-၁-၂၅၈။)

အပရပစ္စယာတိ န ပရပစ္စယေန ၊ အညဿ အပတ္တိယာယေတွာ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိတိ။ (သံ-၅-၂-၃၂။)

ဤ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့နှင့် အညီ ဆရာအပြောနှင့် အလွမ်းကြီးလွမ်း၊ အဆွေးကြီးဆွေး၊ အတွေးကြီးတွေး၊ အငေးကြီးငေးနေရသည့် သူများ၏ ပါးစပ်တွင်သာ လမ်းဆုံးနေရသည့် အသိမျိုးကား မဟုတ်ပေ။ အဟုတ်သော်ကား - “ဤအရာ၌ ထိုတပည့်သာဝကအား သူတစ်ပါးကို အားထား၍ ယုံကြည်သည်မဟုတ်၊ **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် သိခြင်းသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။” - ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသည့် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်အသိပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသုတ္တန်၌ ဘုရားရှင်သည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ လောကုတ္တရာသမ္မာဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ - ဤ လောကီ လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ရည်ညွှန်း၍ ရောနှောကာ ဟောကြားထားတော်မူသည်။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

နာမရူပပရိစ္ဆေဒတော ပဌာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝုတ္တတ္တာ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အဝေါစ။
(သံ-ဋီ-၂-၃၈။)

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှစ၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လောကီလောကုတ္တရာ ရောပြွမ်းသော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဤသုတ္တန်၌ ဘုရားရှင်သည် ဟောကြား-
တော်မူအပ်၏ ဟူပေ။ (သံ-ဋီ-၂-၃၈။)

ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိမှာ စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိပင် ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသစ္စာကို သိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမုဒယသစ္စာကို သိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ နိရောဓသစ္စာကို သိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို သိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိပင်တည်း။ ယင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**-ဟု ဤ ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ္တန်၌ ဘုရားရှင်ကလည်း ဟောကြားထားတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာကလည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ တစ်ဖန် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှစ၍ စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသည့် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ကို ဟောကြားထားတော်မူကြောင်းကို ဋီကာဆရာတော်ကလည်း ထပ်ဆင့်၍ ဖွင့်ဆိုထား-
တော်မူ၏။

ဤကဲ့သို့သော ဘုရားဟောပါဠိတော်ကြီးများနှင့် အဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့်တို့ကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်လျက် **နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဒ်** - အမည်ရသော ဤကျမ်း၌လည်း -

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ အမည်ရသည့် ရုပ်တရားတို့ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ရူပားပုံအပိုင်းကို **ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း**ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသား တင်ပြထားပါသည်။ (ပထမတွဲ)
- ၂။ နာမက္ခန္ဓာ အမည်ရသည့် နာမ်တရားတို့ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ရူပားပုံအပိုင်းကို **နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း**ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသား တင်ပြထားပါသည်။ (ဒုတိယတွဲ)
- ၃။ လောကသမုဒယခေါ်သည့် သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်ဟူသော အနုလောမပစ္စယာကာရ = အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ရူပားပုံအပိုင်းကို **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း**ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသား တင်ပြ ထားပါသည်။ (တတိယတွဲ)
- ၄။ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန် နည်းအားဖြင့် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း ရူပားပုံကို **လက္ခဏာဒိဓကုတ္တပိုင်း**ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (စတုတ္ထတွဲ)
- ၅။ ယင်း လောကသမုဒယ၊ လောကနိရောဓဟူသော သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်နှင့် ဖြစ်မှု၊ ချုပ်စဉ်နှင့် ချုပ်မှု တို့ကို အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိအောင် မြင်အောင် ဝိပဿနာ ရူပားပုံ အပိုင်းကို **ဝိပဿနာပိုင်း** ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယာ- နုပဿနာဉာဏ်ပိုင်းတွင် - **သမုဒယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း**၊ **ဝယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း**၊ **သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း** ဟူသော အမည်တို့ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (ပဉ္စမတွဲ)
- ၆။ အဒိဋ္ဌဖြစ်သော အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတရားတို့၌ **အနုယဉာဏ်**ဖြင့် ဝိပဿနာရူပားပုံ အပိုင်းကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာပိုင်း ဘင်္ဂါနုပဿနာပိုင်းတို့တွင် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (ပဉ္စမတွဲ)

အနွယ်ဉာဏ်ဟူသည်

စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့တွင် အကျုံးဝင်သော ဒုက္ခသစ္စာ အမည်ရသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမုဒယသစ္စာကို ထိုးထွင်းသိသော = သမုဒယသစ္စာကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံကို ထိုးထွင်းသိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို ခဏိကနိရောဓသို့ ဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းသိသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ထိုးထွင်းသိသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ရှုနေသော ဝိပဿနာ-ဉာဏ်ဟူသော လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရား၊ ယင်း လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တ-အချက်တို့ကို ထိုးထွင်းသိသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာနဓာတ် ဟူသော နိရောဓသစ္စာကို အာရမ္မဏပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိသော မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ တရား-တို့ကို အသမ္မောဟပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိသော မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ - ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အားလုံးကိုပင် **အပရပ္ပန္နုယဉာဏ် = အတ္တပန္နုက္ခဉာဏ်** - ဟု ဤ ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ္တန်တွင် ဘုရားရှင်ကလည်း ဟောကြားထားတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကလည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် **အနွယ်ဉာဏ်သည်** ယင်း စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တို့တွင် အကျုံးဝင်လေသလော အကျုံး မဝင်လေသလောဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ -

ဓမ္မေ ဉာဏန္တိ ဧကပဋိဝေဓဝသေန စတုသစ္စဓမ္မေ ဉာဏံ စတုသစ္စဗ္ဗန္တရေ နိရောဓသစ္စေ ဓမ္မေ ဉာဏဉ္စ၊ ယထာဟ “တတ္ထ ကတမံ ဓမ္မေ ဉာဏံ၊ စတူသု မဂ္ဂေသု စတူသု ဖလေသု ဉာဏ”န္တိ။
(အဘိ-၂-၃၄၁။ ဒီ-၄-၃-၂၀၂။)

အနွယ်ဉာဏ် ဟူသော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပစ္စက္ခတော ဒိသ္မာ ယထာ ဣဒါနိ၊ ဧဝံ အတီတေပိ အနာဂတေပိ ဣမေဝ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ၊ အယမေဝ တဏှာ သမုဒယသစ္စံ၊ အယမေဝ နိရောဓော နိရောဓသစ္စံ၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ တဿ ဉာဏဿ အနုဂတိယံ ဉာဏံ။ (ဒီ-၄-၃-၂၀၂။)

အနွယ်ဉာဏ် အနုအယေ ဉာဏံ၊ ဓမ္မဉာဏဿ အနုဂမနေ ဉာဏံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿေတံ နာမံ။
(သံ-၄-၂-၆၂။)

ဓမ္မဉာဏ် - အရိယမဂ်ဉာဏ်သည် နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန် တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းဟူသော အာရမ္မဏပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် သိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို၊ ယင်း သစ္စာတို့ကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟကို အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်သောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိခြင်းဟူသော အသမ္မောဟပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိ၏။ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်သည် နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်း အာရမ္မဏပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် သိ၏။ ဤသို့ သိသော ဤသို့ မြင်သော အရိယမဂ်လေးပါးတို့၌ တည်ရှိသော အရိယမဂ်ဉာဏ်၊ အရိယဖိုလ် လေးပါးတို့၌ တည်ရှိသော အရိယဖိုလ်ဉာဏ်တို့ကို ဓမ္မဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆို၏။

အနွယ်ဉာဏ် - အနွယ်ဉာဏ်ဟူသည် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ပြီး၍ - ဤယခု ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် မြင်သိရာ ဤယခုအခါ၌ကဲ့သို့ပင် -

“အလားတူပင် အတိတ်၌လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်၌လည်းကောင်း ဤ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်သာလျှင် ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဤ တဏှာသည်သာလျှင် သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဤ နိရောဓနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်သည်သာ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် အကြောင်း

လျှင် နိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဤ မဂ္ဂင် (၈)ပါးသည်သာလျှင် မဂ္ဂသစ္စာတည်း ” -

ဤသို့လျှင် ထိုဓမ္မဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော ဉာဏ်တည်း။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၃-၂၀၂။)

အနုယဉာဏ်ဟူသည် ဓမ္မဉာဏ်အား လျော်လျောက်ပတ်သောအားဖြင့် သိခြင်း၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်တည်း။ ဓမ္မဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ သိခြင်း၌ဖြစ်သော ဉာဏ်တည်း။ ဤ အနုယဉာဏ်ဟူသော အမည်သည် **ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်**၏ အမည်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၆၂။)

ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော ဓမ္မဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်သော **ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်**ကိုပင် = ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်ကိုပင် **အနုယဉာဏ်**ဟုခေါ်ဆိုသည် မှတ်ပါ။ လောကုတ္တရာ စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တွင် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် ဟူသော ယင်း အနုယဉာဏ် မပါဝင်သည်ကိုကား သတိပြုပါ။ ဤကား လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုယဉာဏ်တည်း။

ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုယဉာဏ်

နာမရူပပရိစ္ဆေဒတော ပဋ္ဌာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝုတ္တတ္တာ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အဝေါစ။
(သံ-ဋီ-၂-၃၈။)

ဤအထက်ပါ ဋီကာဆရာတော်၏ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ ဘုရားရှင်သည် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ စ၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ဟောကြားထားတော်မူသောကြောင့် လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည်ရသည့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုယဉာဏ်လည်းရှိပေသည်။ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုယဉာဏ်မှာ ဆင်ခြင်တတ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်မျှသာဖြစ်သကဲ့သို့၊ လောကုတ္တရာ စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တွင် အကျိုးမဝင်သကဲ့သို့ အလားတူပင် လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည်ရသည့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော အနုယဉာဏ်မှာလည်း ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် တစ်မျိုးသာဖြစ်၏။ လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တွင် အကျိုးမဝင်ပေ။ အကြောင်းမူ လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို အပရပုပ္ဖယဉာဏ ဟု အထက်ပါ ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ္တန်တွင် ဘုရားရှင်က ဟောကြားထားတော်မူ၍ အဋ္ဌကထာကလည်း ယင်း **အပရပုပ္ဖယဉာဏ**ကို **အတ္တပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ**ဟု ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသောကြောင့် ဖြစ်၏။

လောကီဝိပဿနာအခိုက်၌ သစ္စာလေးပါး ထင်ရှားပုံကို ဤ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါကျမ်း - ပဉ္စမတွဲ - ဝိပဿနာပိုင်း - ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။ အလားတူပင် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုယဉာဏ်ဖြင့် အတိတ်အနာဂတ်သင်္ခါရတို့၌ ရှုပုံအပိုင်းကို ဝိပဿနာပိုင်း - ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာပိုင်း၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာပိုင်းတို့တွင် ကြည့်ပါ။

လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ

ဘုရားရှင်သည် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ဓမ္မာနုပဿနာပိုင်း သစ္စပဗ္ဗ - မဂ္ဂသစ္စာပိုင်းတွင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် (၈)ပါးတို့ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ယင်း မဂ္ဂင် (၈)ပါးတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဤသို့ (၄)မျိုးခွဲ၍ ဟောကြားထားတော်မူ၏။ -

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ (မ-၁-၈၈။)

ရဟန်းတို့ . . . သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့ . . .

၁။ ဒုက္ခသစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သောဉာဏ်၊

၂။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သောဉာဏ်၊

၃။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သောဉာဏ်၊

၄။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် မဂ္ဂသစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သောဉာဏ် -

ဤလေးမျိုးသော ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ယင်းလေးမျိုးသော ဉာဏ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။
(မ-၁-၈၈။)

ရှေးမထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ ဆွေးနွေးပွဲ

ဤ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်၌ မဂ္ဂသစ္စာပိုင်းဝယ် မဂ္ဂင် (၈)ပါးတို့ကို ခွဲခြား ဝေဖန်၍ ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ ဤအရာဝယ် ရှေးရှေး မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အတွင်း၌ ဓမ္မသာကမ္ဘာခေါ်သည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ဖူး၏။ ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်၌ လာရှိသော မဂ္ဂင် (၈)ပါး သတိပဋ္ဌာန် ကျင့်စဉ်တရား သည် -

၁။ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် = အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြည့်ကျင့်အပ်သော လောကီသတိပဋ္ဌာနမဂ်လေလော၊

၂။ လောကီလောကုတ္တရာ နှစ်မျိုးရောပြွမ်း၍ ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော မိဿကမဂ်လေလောဟု --

ဆွေးနွေးခဲ့ကြဖူး၏။ တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်မြတ်က - ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် = အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်မီ အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြည့်ကျင့်အပ်သော လောကီသတိပဋ္ဌာနမဂ် ဟု ဆို၏။ တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော တိပိဋကစူဠသုမမထေရ်မြတ်ကြီးက ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် ဟူသော လောကီသတိပဋ္ဌာနမဂ်နှင့် လောကုတ္တရာသတိပဋ္ဌာနမဂ် နှစ်မျိုးတို့ကို ရောပြွမ်း၍ ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော မိဿကမဂ် ဟု ဆိုတော်မူ၏။ တပည့်ကလည်း ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလျှောက်ထား၏။ ဆရာကလည်း မိဿကမဂ် ဖြစ်ကြောင်းကို ထပ်ကာထပ်ကာ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ဆရာက ထပ်ကာထပ်ကာ မိန့်ဆိုသော် တပည့်ကလည်း မတားမြစ်တော့ဘဲ ဆိတ်ဆိတ်သာ နေတော်မူလိုက်၏။

နောက်ပိုင်းတွင် ဆရာဖြစ်တော်မူသော စူဠသုမမထေရ်မြတ်ကြီးသည် - အဖြေမှန်ကို သိရှိရန် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ပါဠိတော်ကို ရွတ်ဆိုတော်မူလေရာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်နိဂုံးတွင် ဘုရားရှင်၏ ဝန်ခံကြေငြာချက်သို့ ရောက်ရှိသောအခါ အဖြေမှန်ကို ရရှိသွားတော်မူ၏။

ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဧဝံ ဘာဝေယျ သတ္တ ဝဿာနိ . . .
(မ-၁-၉၀။)

= ရဟန်းတို့ . . . တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောဂါဝစရရဟန်းတော်သည် ဤသတိပဋ္ဌာန်တရား လေးပါးတို့ကို ဤသို့ ငါဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသည့်အတိုင်း ခုနစ်နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး ပွားများအားထုတ်ငြားအံ့ . . . (အရဟတ္တမဂ်ကိုသော်လည်းကောင်း ကိလေသာအကြွင်း ရှိနေသေးပါက အနာဂါမိမဂ်ကိုသော်လည်းကောင်း ရရှိနိုင်၏။) --

ဤ စာပိုဒ်သို့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ ကောင်းစွာ အမှတ်ရရှိသွားတော်မူ၏။

လောကုတ္တရာမဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သတ္တ ဝဿာနိ တိဋ္ဌမာနော နာမ နတ္ထိ။ (မ-၄-၁-၂၃၅။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

လောကုတ္တရာမဂ်သည် ဖြစ်ပြီးနောက်ခုနစ်နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး တည်နေသောမည်သည် မရှိစကောင်းပေ။
(မ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၅။)

ငါပြောဆိုအပ်သော မိဿကမဂ်ကို ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်၌ မရနိုင်၊ စူဠနာဂသိမြင်အပ်သော ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်ကိုသာလျှင် ရနိုင်၏ - ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချတော်မူနိုင်လေသည်။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၅။)

ယင်းပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်တွင် အထက်ပါ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်လေးမျိုးလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်မီ ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းထားရမည့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်လေးမျိုးတို့ ဖြစ်ကြ၏။

၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဩဠာရိက သုခမ ဟိန ပဏီတ ဒူရ သန္တိက ဟူသော (၁၁) မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာတရားတည်း။ ယင်း ဒုက္ခသစ္စာ တရားကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ထွင်းဖောက် သိမြင်တတ်သော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်သည် ဒုက္ခေ ဉာဏံ အရ ဒုက္ခ- သစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်း။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယမဂ်သို့မဆိုက်မီ အရိယမဂ်၏ရှေးအဖို့၌ ယင်းသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကိုလည်း ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းထားပြီး ဖြစ်ရ၏။ ယင်းသို့ ကြိုးပမ်းသဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်** တည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်သောအခါ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာ မဂ္ဂင်လမ်းမကြီးပေါ်သို့ စတင်ရောက်ရှိပြီ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းသို့ ထိုးထွင်းသိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာ တရားစုတွင် အတိတ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အနာဂတ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့လည်း ပါဝင်နေကြသည်ကို သတိပြုပါ။

၂။ ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသန္ဓေခန္ဓာငါးပါး အစရှိသည့် ဝိပါကဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်ကြသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ဦးဆောင်သည့် ကိလေသဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရ-ကံဟူသော ကမ္မဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့ကား - အတိတေ ဟေတဝေါ ပဉ္စ - စသော ဒေသနာတော်များနှင့်အညီ အတိတ်အခွန့်ကာလ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန်တွင် ပြုစုပျိုးထောင်လိုက်သော ကိလေသဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ကမ္မဝဋ် ဥပါဒါန- က္ခန္ဓာတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဇာတိ (ဇရာမရဏ) အမည်ရသည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကား - ဣဒါနိ ဟေတဝေါ ပဉ္စ၊ အာယတီ ဖလပဉ္စကံ - ဟူသော ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ အနာဂတ်အခွန့်ကာလ ဥပါဒါန- က္ခန္ဓာတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။

အတိတ်ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ် အမည်ရသည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါကဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး ထင်ရှားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်တွင် ပြုစုပျိုးထောင်လိုက်သော ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ- တို့ကြောင့် အနာဂတ်ဝိပါကဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်း- ဖောက်သိမြင်သော **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**သည် ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ - အရ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌ သိမြင်တတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်း။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယမဂ်သို့မဆိုက်မီ အရိယမဂ်၏ရှေးအဖို့၌ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်ကိုလည်း ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းထားပြီး ဖြစ်ရ၏။ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ် ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။

ယင်းသို့ ကြိုးပမ်းရာ၌ အနုယဉာဏ်ဖြင့် အနုမာနမျက်ရမ်းဆ၍ သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းရမည်လော၊ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းရမည်လောဟူမူ -

အပရပစ္စယာ ဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိ။ (သံ-၁-၂၅၈။)

အပရပစ္စယာတိ န ပရပစ္စယေန၊ အညဿ အပတ္တိယာယေတွာ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိတိ။ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၃၂။)

ဤ ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာတို့နှင့် အညီ အနွယ်ဉာဏ်ဖြင့် အနုမာနမျက်ရမ်းဆ၍ သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းရမည်လည်းမဟုတ်။ ဆရာအပြောနှင့် လွမ်းနေရသည့် အသိမျိုး၊ သူတစ်ပါးတို့အား ကိုးစားယုံကြည်သည့် အသိမျိုးဖြင့် သိအောင် ကြိုးပမ်းရမည်လည်းမဟုတ်။ **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင်သာ ကြိုးပမ်းရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသန္ဓေခန္ဓာငါးပါး အစရှိသော ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါကဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ အကြောင်း ရင်း ဖြစ်သော အတိတ်အခွန့်ကာလ၌ အကျိုးဝင်သော ကိလေသဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ကမ္မဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဇာတိ (ဇရာမရဏ) အမည်ရသည့် အနာဂတ်အခွန့်ကာလ ဝိပါကဝဋ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ရှုပွားရမည်သာဟု မုချပုံသေ နာယူမှတ်သားလေရာသည်။

ဤမျှသာမကသေး **အာဟာရသုတ္တန်** (သံ-၁-၂၇၃။) ဒေသနာတော်နည်းအရ အတိတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကို ရှေးရှုဆောင်ယူ၍လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွှယ်မှုသဘောတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားနိုင်သည်သာဖြစ်ပေသည်။ (ရှုပုံအကျယ်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။) (အတိတ်သံသရာတစ်လျှောက် အားလုံးကို ရှုရမည်ဟု မဆိုလိုပါ။)

၃။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသော အကြောင်းတရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ဝိပါက ဝဋ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်တတ်သော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ကား **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်**တည်း။ ယင်း ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေတတ်သော ဇနက အကြောင်းတရားကို ထိုးထွင်းသိခြင်းကြောင့် **သမုဒယသန္တာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

၄။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသော အကြောင်းတရားတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အသေသဝိရာဂ သဘော အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်း ဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားခြင်းကြောင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသောအခါ အနာဂတ်ခန္ဓာတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ရှုမြင်တတ်သော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ကား - **ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ်**တည်း။ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်နှင့် ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ် နှစ်မျိုးကို ပေါင်းလိုက်သော် **ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်**တည်း။

ဤအရာ၌လည်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားသစ်နေဆဲဖြစ်သော ပုထုဇန်အဆင့်တွင်သာ ရှိနေသေးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ အရဟတ္တမဂ်ကို ရမည့်အချိန်သည်လည်းကောင်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံယူရမည့် အချိန်သည် လည်းကောင်း အနာဂတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ယင်းအနာဂတ်မှာ ဤဘဝအနာဂတ်သော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်၊ နောင်လာမည့်ဘဝတစ်ခုခုဟူသော အနာဂတ်သော်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ ယင်းအနာဂတ်ဝယ် အကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုးခန္ဓာတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော အားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောကား **လောကီနိရောဓသန္တာ**တရားတည်း။ အကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားခြင်းကြောင့် အကြောင်းတရား ရှိကြကုန်သော အကျိုးတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ထိုးထွင်း သိမြင်သောကြောင့်၊ ယင်း ပစ္စယတော ဝယဒဿနဉာဏ်ကြောင့် နိရောဓသစ္စာတရားသည် ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

အကြောင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ အကျိုး ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု ဥပါဒ်ကို ရှုမြင်တတ်သော ဉာဏ်ကား ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်တည်း။ ယင်း ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု ဇာတိ-ဒုက္ခကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းကြောင့် **ဒုက္ခသန္တာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။ ။ ယင်းဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ပျက်မှု ဘဏ်ကို ရှုမြင်တတ်သော ဉာဏ်ကား ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ်တည်း။ ယင်း ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲ သေကျေပျက်စီးရခြင်း မရဏဒုက္ခကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် **ဒုက္ခသန္တာ**သည်ပင် ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။) ဒုက္ခသစ္စာအမည်ရသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ဒုက္ခဖြစ်ပုံကို သိသော ဉာဏ်တို့ပင်တည်း။ ခဏတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်နှင့် ခဏတော ဝယဒဿနဉာဏ် နှစ်ခုကို ပေါင်းလိုက်သော် **ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်**တည်း။

အထက်ပါ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန၊ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန ဟူသော ဤနှစ်မျိုးသော ဥဒယ-ဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်အမြင်ကား ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိတည်း။ ယင်း ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် - ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယ၊ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယ ဟူသော သင်္ခါရတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယကို မမြင်အောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သည့် သမ္မောဟတရားကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်သောကြောင့် လောကီမဂ္ဂသစ္စာတည်း။ ယင်းနှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉာဏ်အမြင်ကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ **လောကီမဂ္ဂသန္တာတရား**သည် ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

အရူပသတ္တကဝိပဿနာရှုနည်းဖြင့် - ရွှေစိတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ရှေး မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝီထိ နာမ်တရားစုကို၊ နောက်စိတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နောက်ဝိပဿနာ မနောဒွါရိကဇောဝီထိ နာမ်တရားစုဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဉာဏအမည်ရသော ဝိပဿနာဉာဏ် = ဝိပဿနာ မနောဒွါရိကဇောဝီထိနာမ်တရားစုကို ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်သော အခါ၌လည်းကောင်း - ဤသို့ စသည့် ဝိပဿနာ ဇောဝီထိနာမ်တရားစုကို တစ်ဖန်ပြန်၍ ဝိပဿနာရှုနိုင်သော အခါတို့၌လည်း လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားသည် ထင်ရှားလာသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (ရှုပွားပုံကို ဝိပဿနာပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။)

ဤကား လောကီဝိပဿနာအခိုက်၌ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိက လောကီသစ္စာလေးပါးကို သိပုံတည်း။ အတ္တ-ပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ယင်းဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်ဟူသော လောကီမဂ္ဂတရားကိုယ် (၈)ပါးတို့တွင် တစ်ပါး အပါအဝင် ဖြစ်၏။ ယင်း ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ်ကို အရိယမဂ်သို့ မတိုင်မီ ရှေးအဖို့၌ ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်ရန် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်တွင် ဘုရားရှင်က ညွှန်ကြားထားတော်မူပေသည်။

ဤကဲ့သို့သော ညွှန်ကြားချက်များကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်၍ လိုက်နာပြုကျင့်သဖြင့် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ် ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် လောကသမုဒယ လောကနိရောဓသဘောတရားတို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်သွားကြသော တပည့်သာဝကများ ရှိကြပါလေရဲ့လားဟု အသင်သူတော်ကောင်းသည် တွေးထင်မိကောင်း တွေးထင်မိလေရာ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အောက်ပါ **မဟာတဏှာသင်္ခိယသုတ္တန်**မှ ထုတ်နုတ်၍ ရေးသားတင်ပြထားအပ်သော ကောက်-နုတ်ချက်တို့ကို ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

မဟာတဏှာသင်္ခိယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

ဘူတမိဒန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဿထာတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဿထာတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ တဒါဟာရနိရောဓာ ယံ ဘူတံ၊ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဿထာတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ (မ-၁-၃၂၆။)

သမ္မပ္ပညာယ ပဿတောတိ ဣဒံ ခန္ဓပဉ္စကံ ဇာတံ ဘူတံ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ယာထာဝသရသလက္ခဏတော
ဝိပဿနာပညာယ သမ္မာ ပဿန္တဿ။ ပညာယ သုဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝုတ္တနယေနဝ ဝိပဿနာပညာယ သုဠ ဝိဋ္ဌိ။

(မ-၅-၂-၂၀၇။)

= ရဟန်းတို့ . . . ဤ ခန္ဓာငါးပါးသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်
ကြကုန်၏လော - ဟု (ဘုရားရှင်က) မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ရှုမြင်ကြပါကုန်၏ - ဟု (ရဟန်းတော်တို့က) ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုခန္ဓာသည် အကြောင်းတရား ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာ၏ ဟု ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ကြကုန်၏လော ဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ရှုမြင်ကြပါကုန်၏ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုခန္ဓာသည်၊ ထိုအကြောင်းတရား၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘော
အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏ ဟု ရှုမြင်ကြကုန်၏လောဟု
မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ရှုမြင်ကြပါကုန်၏ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (မ-၁-၃၂၆။)

ထိုရဟန်းတော်တို့ကား အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်ပုံ၊ သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ -
စသည့် သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ်ဟူသော အနုလောမပစ္စယာကာရ = အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟူသည့်
လောကသမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အသေသဝိရာဂသဘော =
အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သောချုပ်ခြင်းဖြင့်
ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားစု၏ အသေသဝိရာဂသဘော = အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့်
အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံ လောကနိရောဓသဘောကို
လည်းကောင်း ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ပြီးကြသော ရဟန်းတော်တို့
ဖြစ်တော်မူကြ၏။ (အကျယ်ကို - မ-၁-၃၂၇- စသည်တို့၌ ကြည့်ပါ။)

ဤကဲ့သို့သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင် ရရှိမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ ဘုရားရှင်က ထိုရဟန်းတော်တို့အား
မေးခွန်းပေါင်းများစွာ မေးမြန်းတော်မူ၏။ ရဟန်းတော်တို့ကလည်း ဘုရားရှင် နှစ်သက်ကျေနပ်တော်မူသဖြင့်
သာဓုခေါ်တော်မူသည့်တိုင်အောင် ဖြေကြားလျှောက်ထားတော်မူကြ၏။ ထိုအမေးအဖြေများထဲမှ ဤ၌လိုအပ်သော
အချို့အမေးအဖြေများကို ကောက်နုတ်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

အမေး နှင့် အဖြေများ

ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ်အားဖြင့် သင်တို့သည် ဤသို့ သိကုန်သော် ဤသို့ မြင်ကုန်သော် - “ဆရာ-
မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့ အလေးပြုသင့်သူတည်း၊ ဆရာမြတ်စွာဘုရားအား ရိုသေခြင်းဖြင့် ငါတို့သည် ဤအတိုင်း
ဆိုကုန်၏” ဟု ဤသို့ ဆိုရာကုန်သလောဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ဤသို့ ပြောဆိုခြင်း မဟုတ်ပါ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ်အားဖြင့် သင်တို့သည် ဤသို့ သိကုန်သော် ဤသို့ မြင်ကုန်သော် - “သမဏ ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏။ သမဏမည်သော ငါတို့သည်လည်း ဤအတိုင်းပင် ဆိုရကုန်၏” - ဟု ဤသို့ ဆိုရာကုန်သလောဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ဤသို့ ပြောဆိုခြင်း မဟုတ်ပါ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ်အားဖြင့် သင်တို့သည် ဤသို့ သိကုန်သော် ဤသို့ မြင်ကုန်သော် တစ်ပါးသော ဆရာကို ညွှန်ပြကုန်ရာသလောဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ဤသို့ ညွှန်ပြခြင်း မဟုတ်ပါ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ် သင်တို့သည် ဤသို့ သိကုန်သော် ဤသို့ မြင်ကုန်သော် များစွာသော သမဏ ပြာဟ္မဏ တို့၏ ဝတ်အကျင့်နှင့် ကောတုဟလမင်္ဂလာတို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် တစ်ဖန် ယူကုန်ရာသလောဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . ဤသို့ တစ်ဖန်ယူခြင်းသည် မဖြစ်ရာပါ ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

နန ဘိက္ခဝေ ယဒေဝ တုမှာကံ သာမံ ဉာတံ သာမံ ဒိဋ္ဌိ သာမံ ဝိဒိတံ၊ တဒေဝ တုမေ ဝဒေထာတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ (မ-၁-၃၃၂။)

သာမံ ဉာတန္တိ သယံ ဉာဏေန ဉာတံ။ **သာမံ ဒိဋ္ဌန္တိ** သယံ ပညာစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌိ။ **သာမံ ဝိဒိတန္တိ** သယံ ဝိဘာဝိတံ ပါကဋ္ဌံ ကတံ။ (မ-၄-၂-၂၀၉။)

သယံ ဉာဏေန ဉာတန္တိ ပရနေယျတံ မုဉ္ဇိတွာ အတ္တနော ဧဝံ ဉာဏေန ယာထာဝတော ဉာဏံ။ ဧဝံ ဘူတဉ္စ သယံ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌိ နာမ ဟောတီတိ အာဟ “**သယံ ပညာစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌိ**”န္တိ။ **သယံ ဝိဘာဝိတန္တိ** တေဟိ ဘိက္ခုဟိ တဿ အတ္တဿ ပစ္စတ္တံ ဝိဘူတဘာဝံ အာပါဒိတံ။ (မ-၄-၂-၂၂၇။)

ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့သည် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာစက္ခုဖြင့် ကိုယ်တိုင် သိသည်ကို သာလျှင် ကိုယ်တိုင်မြင်သည်ကိုသာလျှင် ကိုယ်တိုင် ထင်ထင်ရှားရှား သိသည်ကိုသာလျှင် ဆိုကုန်သည် မဟုတ်- ကုန်လောဟု မေးတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား . . . မှန်ပါ၏ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . သာဓု = ကောင်းလှပေ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားသည် သင်ချစ်သားတို့ ကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သော၊ အခါမလင့် အကျိုးပေးတတ်သော၊ လာလှည့်စမ်းပါ ရှုလှည့်စမ်းပါဟု ပြဆိုထိုက်သော၊ မိမိကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ဆောင်ယူထားထိုက်သော၊ ပညာရှိတို့သာ ကိုယ်စီကိုယ်၌ သိနိုင်ခံစားနိုင်သော ဤတရားဖြင့် သင်တို့ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်ယူအပ်ခဲ့ပြီ = (ရောက်စေအပ်ခဲ့ပြီ)။ ရဟန်းတို့ . . . ဤတရားသည် ကိုယ်တိုင် ရှုမြင် ထိုက်သော တရားတည်း၊ အခါမလင့် အကျိုးပေးတတ်သော တရားတည်း၊ လာလှည့်စမ်းပါ ရှုလှည့်စမ်းပါ ဟု ပြဆိုထိုက်သော တရားတည်း၊ မိမိ၏ ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ဆောင်ယူထားထိုက်သော တရားတည်း၊ ပညာရှိတို့သာ ကိုယ်စီကိုယ်၌ သိနိုင်ခံစားနိုင်သော တရားတည်း။ — ဟု ယင်းစကားကို ငါဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထား- တော်မူ၏။ ဤ ကိုယ်တိုင်မြင်သိ ထင်ထင်ရှားရှား သိသည့်အဖြစ်ကို အစွဲပြု၍ ဤစကားကို ငါဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူပေ၏။ (မ-၁-၃၃၂။)

သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ , သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ

ဤ အထက်ပါ အရပ်ရပ်သော ရှင်းလင်းချက်တို့ကို ဖတ်ရှုပြီးသောအခါ အသင်သူတော်ကောင်းသည် နားလည် သဘောကျခဲ့ပါမူ အတိတ်အနာဂတ် သင်္ခါရတရားတို့၌ နှစ်မျိုး နှစ်စား ခွဲခြားသင့်သည် ဟူသော အောက်ပါ ရှင်းလင်းချက်ကိုလည်း သဘောကျ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ -

အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့ တိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့တွင် - အတိတ်အခွန့်ကာလ တရားစုတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ အနာဂတ်အခွန့်ကာလတရားစုတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလ တရား စုတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အချင်း ချင်း ကြောင်း-ကျိုး- ဆက်နွယ်မှု သဘောတရားကိုလည်းကောင်း သာဝကတစ်ဦးသည် သာဝကပါရမီဉာဏ်နှင့် လျော်ညီစွာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်သာ ဖြစ်၏။

တစ်ဖန် သစ္စာဒေသနာတော်နည်းအရ - ဒုက္ခသစ္စာတရားစုတို့တွင်လည်း အတိတ်အကျိုးတရား အနာဂတ် အကျိုးတရား ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ဟူသော အတိတ်အခွန့်ကာလတရား အနာဂတ်အခွန့်ကာလတရား ပစ္စုပ္ပန် အခွန့်ကာလတရားတို့ ပါဝင်ကြ၏။ အလားတူပင် သမုဒယသစ္စာတရားစုတို့တွင်လည်း အတိတ်အကြောင်းတရား ဟူသည့် အတိတ်အခွန့်ကာလတရား၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားဟူသည့် ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလတရား၊ အနာဂတ် သံသရာခရီး မဆုံးသေးသူတို့အတွက် အနာဂတ်အကြောင်းတရားဟူသည့် အနာဂတ်အခွန့်ကာလတရားတို့ ပါဝင်ကြ၏။

တစ်ဖန် လောကီနိရောဓသစ္စာစာရင်းတွင် ဤဘဝ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်သူအတွက် ဤဘဝ အနာဂတ်တရားစု၊ နောက်နောင် ဘဝတစ်ခုခုတွင်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်သူအတွက် နောက်နောင် အနာဂတ်တရားစုတို့လည်း ပါဝင်ကြ၏။ လောကီမဂ္ဂသစ္စာတရားကား ရှုနေသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ပြဇာန်းသော ဝိပဿနာမနောဒွါရိကဇောဝိထိ စိတ်အစဉ် ဖြစ်သဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလတရားစုပင် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း လောကီသစ္စာလေးပါးတို့ကိုလည်း သာဝကတို့သည် သာဝကပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်မီ အရိယ-မဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်တည်းဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းထားရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် လက်ငင်းရှုမြင်လိုက်သော အထက်ပါ အတိတ်အနာဂတ် (ပစ္စုပ္ပန်) သင်္ခါရတရားတို့ကား **သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ**တရားတို့တည်း။ သံသရာခရီးကား အလွန်ရှည်လျားလှသဖြင့် သာဝကတစ်ဦးအနေဖြင့် ကုန်စင်အောင်ကား မရှုနိုင်။ ယင်းသို့ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် လက်ငင်းမရှုမြင်လိုက်နိုင်သော အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတရားတို့ကား **သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ**တရားတို့တည်း။ သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌ သင်္ခါရတရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် **သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ**တရား ဟူသည့် အတိတ် အနာဂတ်တို့၌လည်း ၎င်းနည်းဟု နည်းကိုဆောင်၍ အနွယ်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုနိုင်ပေသည်။ ယင်း အနွယ်ဉာဏ်မှာ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တွင် အကျိုးမဝင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော **ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်တစ်မျိုးသာ** ဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားပါလေ။

ဤသို့လျှင် အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတို့၌ သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ၊ သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ ဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားယူပါမှ ကိစ္စပြီးပြေလေရာသည်။ အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတရားမှန်သမျှ အနွယ်ဉာဏ်ဖြင့်သာ အနုမာန

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုပညာဉာဏ် အကြောင်း

မျက်ရမ်းဆ၍ ရှုရသည်ဟု ပုံသေယူခဲ့သော် - အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို ထိုးထွင်းသိမှု လောကီသစ္စာလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်းသိမှုတို့နှင့် ဆက်စပ်လျက် ဟောကြား- ထားတော်မူသော ပါဠိတော်၊ ဖွင့်ဆိုထားကြသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့မှာ အဓိပ္ပါယ်ကင်းမဲ့နေသော ကျမ်းဂန်တို့သာ ဖြစ်ဖွယ်ရာရှိပေသည်။ ပညာရှိသော်လည်း သတိဖြစ်ခဲ့၏။

အကယ်၍ အတိတ်အနာဂတ်သင်္ခါရတို့ကို သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌိ အတိတ်အနာဂတ်သင်္ခါရ၊ သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌိ အတိတ် အနာဂတ်သင်္ခါရဟု နှစ်မျိုးခွဲ၍ ယူဆမှုကို လက်မခံနိုင်ပါလျှင် အောက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၏ အဆိုအမိန့်- ကိုကား လက်ခံသင့်လှပေသည်။

ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ ။ ပ ။ ဇာတာ ဘဝေါ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ (ပဋိသံ-၅၂။)

[ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာဟူသော သရုပ်အထည်ကိုယ်ခြံပ် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်သည်ကိုပင် ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝ = အတ္တဘောကို ရသည်ဟု ဆိုသည်။]

ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည် ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မ မည်၏။ ထို အဝိဇ္ဇာ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်းဟူ၍ မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟူ၍ မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယမည်၏။ ယင်းဥဒယ နှင့် ဝယကို အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော အနုပဿနာပညာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်မည်၏။ ပ ။

ဖြစ်ဆဲဆဲ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သော (ကမ္မဘဝ+ ဥပပတ္တိဘဝဟူသော) ဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မ မည်၏။ ထိုဘဝ၏ စ၍ဖြစ်ခြင်းဟူ၍ မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာ- သည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း ဟူ၍ မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယနှင့် ဝယကို အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော အနုပဿနာပညာသည် ဥဒယဗ္ဗယာ- နုပဿနာဉာဏ် မည်၏။ (ပဋိသံ-၅၂။)

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ဗဟိုထား၍ ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ခွဲတမ်းချလိုက်သော် - အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ တို့ကား အတိတ်အခွန့်ကာလတရားစုတို့တည်း။ ဇာတိဟူသော ဥပပတ္တိဘဝကား အနာဂတ်အခွန့်ကာလတရား စုတည်း။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့ကား ပစ္စုပ္ပန်အခွန့် ကာလတရားစုတို့တည်း။

သို့သော် ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် အားလုံးတို့မှာ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတ္တံ့ တရားတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း တရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်ခိုက် ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ဟူသော ခဏသုံးပါးအတွင်း၌ တည်ရှိခိုက် ယင်း အခိုက်အတန့်ကာလအတွင်းဝယ် ပရမတ္ထဓမ္မ- သဘာဝလက္ခဏာဟူသော ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မ ဟူသော အမည်ကို ရရှိကြသည်သာ ဖြစ်ကြ၏။

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် အတိတ်အခွန့်ကာလတရား ဖြစ်သည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ယင်း အဝိဇ္ဇာသည် အတိတ်အခွန့်ကာလဝယ် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့သည်သာဖြစ်၏။ ယင်း

ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ခိုက် ယင်းအဝိဇ္ဇာကို ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မဟုတ် ဆိုရ၏။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း အဝိဇ္ဇာကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းရှုလိုက်သောအခါ ယင်း အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မြင်အောင် ရှုရ၏။ ယင်း အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒ် ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မြင်အောင် ရှုနိုင်လျှင် ယင်း ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်က ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မ အဝိဇ္ဇာကို ရှုသည်ဟုပင် ဆိုရ၏။ ကြွင်းကျန်သော အဓိဋ္ဌိကာလ သုံးပါးလုံးတို့၌ အကျုံးဝင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။ ဤ ပစ္စုပ္ပန်-ဓမ္မသဘောတရားကိုပင် ရည်ရွယ်တော်မူ၍ မဟာဋီကာဆရာတော်က အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဘာသာပြန်ဆိုထားတော်မူ၏။ —

နယဒဿနဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ပဌမဉ္စိ ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ဒိသ္မာ အထ အတိတာနာဂတေ နယံ နေတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၃။)

တစ်နည်း — နယဒဿနအားဖြင့် ဤသို့ ဆိုသတည်း။ ရှေးဦးစွာ ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ပြီး၍ ထိုနောင်မှ အတိတ် အနာဂတ်တို့၌ ၎င်းနည်းဟု နည်းကိုဆောင်သည် ဖြစ်ဘိသော်။
(ပြည် - ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နိဿယ-၅-၁၆၅။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော် ဟူသည်

ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားသဘောကို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်-မြတ်ကြီးက တည်ထောင် ဖန်တီးထားခဲ့သည်ကား မဟုတ်ပေ။ တထာဂတအမည်ရတော်မူသော ဘုရားရှင်တို့သည် လောက၌ ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်တော်မူလာကြသည်ပင်ဖြစ်စေ၊ မပွင့်ထွန်း မပေါ်ပေါက်တော်မူကြသည်ပင်ဖြစ်စေ ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားသည်ကား လောက၌ တည်ရှိနေသည်သာ ဖြစ်၏။ သို့သော် တထာဂတအမည်ရတော်မူသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်၍ လာတော်မူကြသော အခါမှသာလျှင် ထိုဘုရားရှင်တို့၏ ဖော်ထုတ်ဟောကြားတော်မူခြင်းကြောင့် ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို သတ္တဝါတို့ သိရှိခွင့် ရကြသည်။ (သံ-၁-၂၆၄။ ပစ္စယသုတ်ကြည့်။)

အကယ်၍ လောက၌ ဘုရားပွင့်တော်မူသော်လည်းကောင်း၊ ဘုရားပွင့်တော်မူသော်လည်း ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို သတ္တဝါတို့အနေဖြင့် နာယူခွင့် နာကြားခွင့်ကို မရရှိကြသော်လည်းကောင်း၊ တရားတော်ကို နာယူခွင့်ရကြသော်လည်း သတ္တဝါတို့အနေဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော အစွန်းနှစ်ဖက်သို့ရောက်နေသော ဝါဒဆိုးကြီးများကို စွဲလမ်းဆုပ်ကိုင်ထားကြသော်လည်းကောင်း ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို သတ္တဝါတို့သည် သိရှိနားလည်နိုင်ကြမည်ကား မဟုတ်ကြပေ။

ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်သည်ကား နက်ယောင်နဲ့ နက်၏။ ခက်ယောင်နဲ့ ခက်၏။ ဤ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို “လွယ်သည် တိမ်သည်” ဟု ပြောဆို-လျှောက်ထားလာသော အရှင်အာနန္ဒာကိုယ်တော်မြတ်အား — “မာဟေဝံ အာနန္ဒ မာဟေဝံ အာနန္ဒ . . . = ညီဘွား အာနန္ဒာ သင် ဤလို မပြောနှင့်၊ ညီဘွား အာနန္ဒာ သင် ဤလို မပြောနှင့် ” — ဟု တားမြစ်တော်မူခဲ့ဖူးလေသည်။ (ဒီ-၂-၄၇။ သံ-၁-၃၁၈။)

မည်မျှပင် အသိခက်၍ နက်နဲငြားသော်လည်း ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကို အတ္တပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဟူသည့် ပရိညာပညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်း-

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဖောက်မသိဘဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဘေးဆိုးကြီးမှ အိုဘေးဆိုးကြီးမှ နာဘေးဆိုးကြီးမှ သေဘေးဆိုးကြီးမှ ပဋိသန္ဓေ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် တည်နေရသည့် ဘေးဆိုးကြီးမှ ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်မည်ကား မဟုတ်ချေ။ ဤ ကြောင်း-ကျိုး- ဆက်နွယ်မှု = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို မသိဘဲ သမဏဗြာဟ္မဏ ဟု အခေါ်မခံထိုက်ချေ။ (သံ-၁-၂၅၅-၂၅၆ - ကြည့်။)

ပွင့်တော်မူပြီး ပွင့်တော်မူဆဲ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော ဘုရားရှင်တို့သည် ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို ပိုင်းခြား၍ သိတော်မူကြခြင်းကြောင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး ရောက်တော်မူဆဲ ရောက်တော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်ကြသည်။ သတ္တဝါအပေါင်းသည် ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို ပိုင်းခြား၍ မသိသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ချောက်ကမ္ဘားကြီး တစ်ခုခုအတွင်းသို့ ကျရောက်ကာ ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းကို ခံစားနေကြရဦးမည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ အဝဝမှ အပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက် လိုကြသူ သူတော်ကောင်းမှန်သမျှတို့သည် ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်တည်း ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းကြရမည်သာ ဖြစ်ကြောင်းကို နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ဒေသနာတော်တို့၌ အကြိမ်များစွာ ဟောကြား သတိပေးတော်မူခဲ့ပေသည်။ (သံ-၁-၂၅၇- ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ် စသည်၌ ကြည့်ပါ။)

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ လာရှိုသော တဒန္တယတရားများ

အနိစ္စတော မနသိကရောတော အဓိမောက္ခဗဟုလဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ၊ ဘာဝနာယ စတ္တာရိန္ဒြိယာနိ တဒန္တယာ ဟောန္တိ၊ သဟဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အညမညပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ နိဿယပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဧကရသာ ဟောန္တိ၊ ဧကရသဌေန ဘာဝနာ၊ ယော သမ္မာပဋိပန္နော၊ သော ဘာဝေတိ၊ နတ္ထိ မိစ္ဆာပဋိပန္နဿ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ။ ။ ဒုက္ခတော မနသိကရောတော ပဿဒ္ဓိဗဟုလဿ သမာဓိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ။ ပ ။ အနတ္တတော မနသိကရောတော ဝေဒဗဟုလဿ ပညိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ။ ပ ။ (ပဋိသံ-၂၄၅-၂၄၆။)

တဒန္တယာ ဟောန္တိတံ တံ အနုဂါမိနိ တံ အနုဝတ္တိနိ ဟောန္တိ။ (ပဋိသံ-၄-၂-၁၆၁။)

= သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု နှလုံးသွင်းသော အနိစ္စဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း = အဓိမောက္ခ (သဒ္ဓါမိမောက္ခ) များသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဓိန္ဒြေသည် အကြီးအကဲ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ၌ (ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ဟူသော) ဣန္ဒြေ လေးပါးတို့သည် ထိုသဒ္ဓိန္ဒြေသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ ပ ။

သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခဟု နှလုံးသွင်းသော ငြိမ်းအေးခြင်း = ပဿဒ္ဓိများသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သမာဓိန္ဒြေသည် အကြီးအကဲ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ (သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ပညာ ဟူသော) ဣန္ဒြေလေးပါးတို့သည် ထို သမာဓိန္ဒြေသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ ပ ။

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနတ္တဟု နှလုံးသွင်းသော အသိဉာဏ်များပြားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပညိန္ဒြေသည် အကြီး အကဲ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ (သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိဟူသော) ဣန္ဒြေလေးပါးတို့သည် ထို ပညိန္ဒြေသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ သဟဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ အညမညပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ တူသောကိစ္စ ရှိကုန်၏။ တူသော ကိစ္စရှိသော အနက်သဘောအားဖြင့် ဘာဝနာ မည်၏။ အကြင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သမ္မာပဋိပန္န အမည်ရသည့် ကောင်းမွန် မှန်ကန်သော ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣန္ဒြေတို့ကို ရင့်ကျက်အောင် ပွားများခြင်းဟူသော ဣန္ဒြိယဘာဝနာကို

ပွားများသည်မည်၏။အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား မှားယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်ကန်သည့် မိစ္ဆာပဋိပတ်ကျင့်စဉ်ကို ကျင့်၏။
ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ကုန္တေတို့ကို ရင့်ကျက်အောင် ပွားများခြင်း ကုန္တိယဘာဝနာမည်သည် မရှိနိုင်။

(ပဋိသံ-၂၄၅-၂၄၆။)

သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ - ဟု ကုန္တေငါးပါး ရှိ၏။ ထိုတွင် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု နှလုံး
သွင်းရှုပွားမှုများသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဓါဖြစ်သည် အကြီးအကဲ ဖြစ်၏။ ယင်းသဒ္ဓါဖြစ်၏ နောက်သို့ ဝီရိယ၊ သတိ၊
သမာဓိ၊ ပညာဟူသည့် ကုန္တေလေးပါးတို့က အစဉ်လိုက်ကြရ၏။ သို့သော် ယင်းသဒ္ဓါနှင့် ယင်းကုန္တေလေးပါး-
တို့မှာ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်ကြ၏။ သဒ္ဓါက ယင်းကုန္တေလေးပါးတို့အား သဟဇာတ
အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေး၏။ ထို့ကြောင့် ယင်း ကုန္တေလေးပါးတို့ကို ထို
သဒ္ဓါဖြစ်၏နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော **တဒန္တယတရား**တို့ဟူ၍ ဟောကြားထားတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားမှုများသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သမာဓိဖြစ်သည် အကြီးအကဲ ဖြစ်၏။
ယင်း သမာဓိဖြစ်၏ နောက်သို့ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ပညာဟူသော ကုန္တေလေးပါးတို့က အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကြရ၏။
သမာဓိက ယင်း ကုန္တေလေးပါးတို့အား သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု
ပေး၏။ ထို့ကြောင့် ယင်း ကုန္တေလေးပါးတို့ကို သမာဓိဖြစ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော **တဒန္တယတရား**တို့ဟူ၍
ဟောကြားထားတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနတ္တဟု နှလုံးသွင်းရှုပွားမှုများသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပညိန္တေသည် အကြီးအကဲဖြစ်၏။
ယင်းပညိန္တေ၏နောက်သို့ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိဟူသော ကုန္တေတို့က အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကြရ၏။ ပညိန္တေက
ယင်း ကုန္တေလေးပါးတို့အား သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေး၏။
ထို့ကြောင့် ယင်း ကုန္တေလေးပါးတို့ကို ပညိန္တေ၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော **တဒန္တယတရား** တို့ဟူ၍ ဟော-
ကြားထားတော်မူ၏။

ဤ **တဒန္တယတရား** - တို့ကား ဝိပဿနာဇော စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်ကြသော
အချင်းချင်း အပြန်အလှန် သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးနေကြသော
တရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အထက်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်ဟူသည့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ-
ဉာဏ်၏နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တွင် အကျုံးမဝင်သော၊ ဆင်ခြင်တတ်သော
ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဟူသော အနွယ်ဉာဏ်မျိုးလည်း မဟုတ်ပေ။ လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ နောက်သို့
အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်သော၊ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၌ အကျုံးမဝင်သော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် ဟူသော
အနွယ်ဉာဏ်မျိုးလည်း မဟုတ်ပေ။

အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်

နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် **ဉာဏဝတ္ထုသုတ္တန်**တွင် ဘုရားရှင်သည် (၄၄)မျိုးသော ဉာဏဝတ္ထု အမည်
ရှိသော သမ္ပတ္တိတို့၏ တည်နေကြောင်း ဉာဏ်တို့ကို ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ဇရာမရဏမှသည် သင်္ခါရသို့
တိုင်အောင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် (၁၁)မျိုးတို့၌ အင်္ဂါရပ်တစ်မျိုးတစ်မျိုးလျှင် (၄)မျိုးစီ (၄)မျိုးစီသော ဉာဏ်တို့ကို
ဟောကြားထားတော်မူ၏။ အားလုံးပေါင်းသော် (၁၁×၄=၄၄)မျိုးသော ဉာဏဝတ္ထုတို့တည်း။ ဤတွင် ပုံစံအချို့ကို
ကောက်နုတ်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။ -

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

- ၁။ ဇရာမရဏေ ဉာဏံ = ဇရာမဏ၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၂။ ဇရာမရဏသမုဒယေ ဉာဏံ = ဇရာမရဏဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၃။ ဇရာမရဏနိရောဓေ ဉာဏံ = ဇရာမရဏချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၄။ ဇရာမရဏနိရောဓဂိမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ = ဇရာမရဏချုပ်ရာ နိရောဓ = နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်၌ သိသောဉာဏ် ။ ပ ။

- ၁။ သင်္ခါရေသု ဉာဏံ = သင်္ခါရတို့၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၂။ သင်္ခါရသမုဒယေ ဉာဏံ = သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၃။ သင်္ခါရနိရောဓေ ဉာဏံ = သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ၌ သိသောဉာဏ်၊
- ၄။ သင်္ခါရနိရောဓဂိမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ = သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓ = နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်၌ သိသောဉာဏ် -

ဤသို့လျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် (၁)ခု (၁)ခု၌ သစ္စာ (၄)ပါးစီ ဖြစ်သဖြင့် အားလုံးပေါင်းသော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် (၁၁)ပါးတို့၌ (၄၄)မျိုးသော ဉာဏဝတ္ထုတို့ ဖြစ်ကြ၏။

- ၁။ ဇရာမရဏ ဟူသည် ဇရာမရဏသဘောရှိသော ခန္ဓာတို့ကိုပင် ဆိုလိုသည်။ ဇရာမရဏ၌ သိသော ဉာဏ် ဟူသည် ဇရာမရဏ သဘောရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၌ သိသော ဉာဏ်တည်း။
- ၂။ ဇရာမရဏဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကား ဇာတိတည်း။ ဇာတိဟူသည် ဇာတိသဘောရှိသော ခန္ဓာတို့၏ ဘဝတစ်ခု၌ စ၍ဖြစ်မှု သို့မဟုတ် ဥပါဒ်မှုသဘောတည်း။ ယင်း ဇာတိကို သိသော ဉာဏ်ကား ဇရာမရဏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကို သိသော ဉာဏ်တည်း။
- ၃။ ဇရာမရဏနိရောဓ တရားကား နိဗ္ဗာန်တည်း။ ယင်းနိဗ္ဗာန် = နိရောဓသစ္စာကို သိသော ဉာဏ်ကား ဇရာမရဏနိရောဓ၌ သိသော ဉာဏ်တည်း။
- ၄။ ဇရာမရဏနိရောဓဂိမိနိပဋိပဒါ ဟူသည် အရိယမဂ်နှင့် ယှဉ်သော အရိယမဂ္ဂင် (၈)ပါးတည်း။ ယင်းမဂ္ဂင် (၈)ပါးကိုသိသော ဉာဏ်ကား ဇရာမရဏချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်၌ သိသော ဉာဏ်ပင်တည်း။

ဇာတိ၏ သမုဒယကား ကမ္မဘဝ၊ ဘဝ၏ သမုဒယကား ဥပါဒါန၊ ဥပါဒါန၏ သမုဒယကား တဏှာ၊ တဏှာ၏ သမုဒယကား ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ၏ သမုဒယကား ဖဿ၊ ဖဿ၏ သမုဒယကား သဠာယတန၊ သဠာယတန၏ သမုဒယကား နာမရူပ၊ နာမရူပ၏ သမုဒယကား ဝိညာဏ၊ ဝိညာဏ၏ သမုဒယကား သင်္ခါရ၊ သင်္ခါရ၏ သမုဒယကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ဤမျှသာ ထူး၏။ ဤသို့လျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် တစ်မျိုးတစ်မျိုး၌ (၄) ချက်စီဖြစ်ရကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ် (၁၁) ရပ်တို့၌ (၄၄) မျိုးသော ဉာဏဝတ္ထုတို့တည်း။

(အကျယ်ကို သံ-၁-၂၈၈-၂၈၉-၂၉၀-တို့၌ ကြည့်ပါ။)

တစ်ဖန် ဘုရားရှင်က ယင်းသုတ္တန်တွင် အန္တယဉာဏ် ဖြစ်ပုံ အပိုင်းကို ဤသို့ ဆက်လက် ဟောကြားထားတော်မူ၏။ -

ယတော ခေါ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော ဧဝံ ဇရာမရဏံ ပဇာနာတိ၊ ဧဝံ ဇရာမရဏသမုဒယံ ပဇာနာတိ၊ ဧဝံ ဇရာမရဏနိရောဓံ ပဇာနာတိ၊ ဧဝံ ဇရာမရဏနိရောဓဂိမိနိ ပဋိပဒံ ပဇာနာတိ။ ဣဒမဿ ဓမ္မေ ဉာဏံ၊

သော ဣမိနာ ဓမ္မေန ဒိဋ္ဌေန ဝိဒိတေန အကာလိကေန ပတ္တေန ပရိယောဂါဠေန အတိတာနာဂတေ နယံ နေတိ။ (သံ-၁-၂၈၉။)

ဧတ္ထ စ န စတုသစ္စဓမ္မေန ဝါ မဂ္ဂဉာဏဓမ္မေန ဝါ သက္ကာ အတိတာနာဂတေ နယံ နေတုံ၊ စတုသစ္စေ ပန မဂ္ဂဉာဏေန ပဋိဝိဒ္ဓေ ပရတော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ နာမ ဟောတိ၊ တေန နယံ နေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
(သံ-၄-၂-၆၂။)

= ရဟန်းတို့ . . . အကြင် အရိယသာဝကသည် ဤသို့လျှင် -

- ၁။ ဇရာမရဏကို သိ၏၊
- ၂။ ဇရာမရဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကို သိ၏၊
- ၃။ ဇရာမရဏ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို သိ၏၊
- ၄။ ဇရာမရဏ ချုပ်ရာ နိရောဓနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် မဂ္ဂသစ္စာကို သိ၏။

ဤသည်ကား ထိုအရိယသာဝက၏ **ဓမ္မဉာဏံ** = စတုသစ္စဓမ္မ၌ သိသော အရိယမဂ်ဉာဏ်တည်း။ ထိုအရိယသာဝကသည် ဓမ္မစက္ခုဟူသော အရိယမဂ်ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် (အသမ္မောဟပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့်) ပစ္စက္ခအားဖြင့် မြင်အပ်သော၊ အရိယမဂ်ပညာဖြင့် သိအပ်သော၊ အခါမလင့် အကျိုးပေးသော (= မိမိ အရိယမဂ်၏ အခြားမဲ့၌ အရိယဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို အခါမလင့် အကျိုးပေးသော) , သစ္စာလေးပါးတို့သို့ ဆိုက်ရောက်၍ တည်နေသောကြောင့် စတုသစ္စဓမ္မသို့ ရောက်အပ်ရအပ်သော၊ စတုသစ္စဓမ္မ၌ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ တည်နေသော ဤစတုသစ္စဓမ္မဖြင့်၊ တစ်နည်း စတုသစ္စဓမ္မကို ထိုးထွင်းသိသော မဂ္ဂဉာဏဓမ္မဖြင့် အတိတ် အနာဂတ်၌ နည်းကိုဆောင်၏။ တစ်နည်း - အတိတ် အနာဂတ် သစ္စာလေးပါးတရားတို့သို့ သိကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ကို ပို့ဆောင်၏။ (သံ-၁-၂၈၉။)

ယေ ခေါ ကေစိ အတိတမဒ္ဓါနံ သမဏာ ဝါ ပြာဟ္မဏာ ဝါ ဇရာမရဏံ အပ္ပညံသု၊ ဇရာမရဏသမုဒယံ အပ္ပညံသု၊ ဇရာမရဏနိရောဓံ အပ္ပညံသု၊ ဇရာမရဏနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အပ္ပညံသု၊ သဗ္ဗေတေ ဧဝမေဝ အပ္ပညံသု၊ သေယျထာပါဟံ ဧတရဟိ။

ယေပိ ဟိ ကေစိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ သမဏာ ဝါ ပြာဟ္မဏာ ဝါ ဇရာမရဏံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဇရာမရဏသမုဒယံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဇရာမရဏနိရောဓံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဇရာမရဏနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ သဗ္ဗေတေ ဧဝမေဝ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ သေယျထာပါဟံ ဧတရဟိတိ။ ဣဒမဿ အန္ဓယေ ဉာဏံ။

ယတော ခေါ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကဿ ဣမာနိ ဒွေ ဉာဏာနိ ပရိသုဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ ပရိယောဒါတာနိ ဓမ္မေ ဉာဏဉ္စ အန္ဓယေ ဉာဏဉ္စ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော “ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော” ဣတိပိ၊ “ဒဿနသမ္ပန္နော” ဣတိပိ၊ “အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ” ဣတိပိ၊ “ပဿတိ ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ” ဣတိပိ၊ “သေက္ခေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော” ဣတိပိ၊ “သေက္ခာယ ဝိဇ္ဇာယ သမန္နာဂတော” ဣတိပိ၊ “ဓမ္မသောတံ သမာပန္နော” ဣတိပိ၊ “အရိယော နိဗ္ဗေဓိကပညော” ဣတိပိ၊ “အမတဒ္ဓါရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ” ဣတိပိတိ။ (သံ-၁-၂၈၉။)

လွန်လေပြီးသော အတိတ်ကာလ၌ အကြင် သမဏပြာဟ္မဏတို့သည် ဇရာမရဏကို သိကုန်၏၊ ဇရာမရဏသမုဒယကို သိကုန်၏၊ ဇရာမရဏနိရောဓကို သိကုန်၏၊ ဇရာမရဏနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ကို သိကုန်၏။ ထိုသမဏပြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ယခုအခါ၌ ငါသိသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် သိကုန်၏။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ဇရာမရဏကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ဇရာမရဏ-သမုဒယကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ဇရာမရဏနိရောဓကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ဇရာမရဏနိရောဓသို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ကို သိကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ယခုအခါ၌ ငါသိသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် သိကြကုန်လတ္တံ့ဟု အတိတ်အနာဂတ်တို့၌ နည်းကိုဆောင်၏။ ဤသည်ကား ထိုအရိယသာဝက၏ မဂ်ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း၌ ဖြစ်သော **အနုယဉာဏ်**တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . အကြင်အခါ၌ အရိယသာဝကအား သစ္စာလေးပါးတရား၌ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် သိသော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဟူသော ဓမ္မဉာဏ်လည်းကောင်း၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့အစဉ်လိုက်ခြင်း၌ သိသော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဟူသော အနုယဉာဏ်လည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးသော ဉာဏ်တို့သည် စင်ကြယ်ကုန်၏၊ ဖြူစင်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ ဤအရိယသာဝကကို မှန်ကန်သောအယူဝါဒနှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသူတော်ကောင်းတရားသို့ ရောက်လာသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသူတော်ကောင်းတရားကို မြင်သူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကျင့်ဆဲသေက္ခ ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကျင့်ဆဲသေက္ခ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ တရားအယဉ်သို့ ကောင်းစွာ ဆိုက်ရောက်လာသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိလေသာထု အစိုင်းအခဲကို ဖောက်ခွဲသော အရိယာပညာရှိဟူ၍လည်းကောင်း၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန် တံခါးဝသို့ ရောက်ရှိ၍ တည်နေသူဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

(သံ-၁-၂၈၉။)

ဤ အနုယဉာဏ်ကား အရိယမဂ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ သို့မဟုတ် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဟူသော အနုယဉာဏ်တည်း။ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီးသောအခါ ဤရှုကွက်ကို ရှုနိုင်ပေသည်။

ဝိဘင်းပါဠိတော်မှ ကောက်နုတ်ချက်

တတ္ထ ကတမံ ဓမ္မေ ဉာဏံ၊ စတူသု မဂ္ဂေသု စတူသု ဖလေသု ပညာ ဓမ္မေ ဉာဏံ၊ သော ဣမိနာ ဓမ္မေန ဉာတေန ဒိဋ္ဌေန ပတ္တေန ဝိဒိတေန ပရိယောဂါဋ္ဌေန အတိတာနာဂတေ နယံ နေတိ။

ယေဟိ ကေစိ အတိတမဒ္ဓါနံ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ ဒုက္ခံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဒုက္ခသမုဒယံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဒုက္ခနိရောဓံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခသမုဒယံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခနိရောဓံ အဗ္ဘုညံသု၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အဗ္ဘုညံသု။

ယေဟိ ကေစိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ ဒုက္ခံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဒုက္ခသမုဒယံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဒုက္ခနိရောဓံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခသမုဒယံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခနိရောဓံ အဘိဇာနိဿန္တိ၊ ဣမညေဝ တေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒံ အဘိဇာနိဿန္တိတိ ယာ တတ္ထ ပညာ ပဇာနနာ ။ ပ ။ အမောဟော မဓုဝိစယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အနုယေ ဉာဏံ။ (အဘိ-၂-၃၄၁-၃၄၂။)

= ထိုဉာဏ်တို့တွင် ဓမ္မဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အရိယမဂ်လေးပါးတို့၌ အရိယဖိုလ်လေးပါးတို့၌ ပညာသည် ဓမ္မဉာဏ်တည်း။ ထိုအရိယသာဝကသည် ဓမ္မစက္ခုဟူသော အရိယမဂ်ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် အသမ္မောဟပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် ပစ္စက္ခအားဖြင့် မြင်အပ်သော သိအပ်သော အခါမလင့် အကျိုးပေးသော၊ သစ္စာလေးပါးတို့သို့

ဆိုက်ရောက်၍ တည်နေသောကြောင့် စတုသစ္စဓမ္မသို့ ရောက်အပ်ရအပ်သော စတုသစ္စဓမ္မ၌ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ တည်နေသော ဤစတုသစ္စဓမ္မ = စတုသစ္စဓမ္မကို ထိုးထွင်း၍သိသော မဂ္ဂဉာဏဓမ္မဖြင့် အတိတ် အနာဂတ်၌ နည်းကိုဆောင်၏ = အတိတ်အနာဂတ် သစ္စာလေးပါးတရားတို့သို့ သိကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ကို ပို့ဆောင်၏။

လွန်လေပြီးသော အတိတ်ကာလ၌ အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ဒုက္ခကို ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ဒုက္ခသမုဒယကို ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ဒုက္ခနိရောဓကို ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ကို ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် တဏှာမှတစ်ပါးသော ဤ တေဘူမကဓမ္မကိုသာလျှင် ဒုက္ခ ဟု ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤတဏှာကိုသာလျှင် ဒုက္ခသမုဒယ ဟု ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤအသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို သာလျှင် ဒုက္ခနိရောဓ ဟု ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်မြတ်တရားကိုသာလျှင် ဒုက္ခနိရောဓသို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဟု ထိုးထွင်းသိခဲ့ကြကုန်၏။

နောင် အနာဂတ်ကာလ၌ အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ဒုက္ခကို ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ဒုက္ခသမုဒယကို ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ဒုက္ခနိရောဓကို ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ကို ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် တဏှာမှတစ်ပါးသော ဤတေဘူမကဓမ္မကိုသာလျှင် ဒုက္ခ ဟု ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤတဏှာကိုသာလျှင် ဒုက္ခသမုဒယ ဟု ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤအသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကိုသာလျှင် ဒုက္ခနိရောဓ ဟု ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အားလုံးတို့သည် ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရားကိုသာလျှင် ဒုက္ခနိရောဓသို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်ဟု ထိုးထွင်းသိကြကုန်လတ္တံ့၊ ဤသို့လျှင် ထိုအရာ၌ ပညာ ပဇာနနာ ။ ပ ။ အမောဟ ဓမ္မဝိစယ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ဉာဏ်သည်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤဉာဏ်ကို **အနုယဉာဏ်**ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (အဘိ-၂-၃၄၁-၃၄၂။)

ယဒေတံ ဣမိနာ စတုသစ္စဂေါစရံ မဂ္ဂဉာဏံ အဓိဂတံ၊ တေန ဉာဏေန ကာရဏဘူတေန အတိတာနာဂတေ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏသင်္ခါတံ နယံ နေတိ။ (အဘိ-၄-၂-၃၉၈။)

အရိယမဂ်တရားသည် အာရမ္မဏပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် နိရောဓသစ္စာနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို အာရုံတိုက်ရိုက်မျက်မှောက်ပြုလျက် ထိုးထွင်းသိ၏။ ကျန်သစ္စာသုံးပါးတို့ကို သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သည့် မောဟကို ပယ်သတ်သောအားဖြင့် အသမ္မောဟပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် ထိုးထွင်းသိ၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်သည် အာရုံမျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို၊ ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် ကျန်သစ္စာသုံးပါးကို သိသဖြင့် သစ္စာလေးပါးလုံးကို မဂ်ဉာဏ်က သာလျှင် သိ၏။ အရိယဖိုလ်ဉာဏ်သည်ကား နိရောဓသစ္စာတစ်ခုကိုသာလျှင် အာရုံမျက်မှောက်ပြုခြင်း အာရမ္မဏပဋိဝေဓ သဘောအားဖြင့် သိ၏။ ယင်းကဲ့သို့ သိမှုကိုပင် ရည်ရွယ်တော်မူ၍ အရိယမဂ်ဉာဏ်လေးပါး အရိယဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါးတို့၌ တည်သောဉာဏ်ကို ဓမ္မဉာဏ်ဟု ဆိုသည်။ (အဘိ-၄-၂-၃၉၈။)

ဤ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား သစ္စာလေးပါးလျှင် ကျက်စားရာ အာရုံရှိသော ယင်း အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိ၏။ ထိုအရိယမဂ်ဉာဏ်ကြောင့် အတိတ်အနာဂတ်၌ နည်းကိုဆောင်၍ ရှုတတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုသော အနုယဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်း အနုယဉာဏ်ဖြင့် အတိတ်အနာဂတ်၌ နည်းကိုဆောင်၍ ရှု၏။ (အဘိ-၄-၂-၃၉၈။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနွယ်ဉာဏ် အကြောင်း

ဤ အနွယ်ဉာဏ်ကား အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ-ဉာဏ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအနွယ်ဉာဏ်သည် အရိယမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည်ရသည့် စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်တွင် အကျုံးမဝင်သော အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သာတည်း။

ဤသို့လျှင် အနွယ်ဉာဏ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သောအနွယ်ဉာဏ်၊ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်ဟု နှစ်မျိုး နှစ်စား ရှိပေသည်။ ယင်းအနွယ်ဉာဏ်ကား ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်သော်လည်းကောင်း အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့်သော်လည်းကောင်း စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း ဇောဝီထိတစ်ခု၏ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း အတူယှဉ်တွဲ ဖြစ်သည့် တရားမျိုးကား မဟုတ်ပေ။ ဝိပဿနာဇော မဂ်ဇော ဖိုလ်ဇောတို့ ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဇောဝီထိပေါင်းများစွာ ခြားလျက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပေသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ လာရှိသော - **တဒန္တယ** တရားတို့ကား ဤ အနွယ်ဉာဏ်နှစ်မျိုးတွင် မပါဝင်ကြပေ။ အနွယ်ဉာဏ်ဟု ဟောတော်မမူဘဲ တဒန္တယတရားတို့ဟူ၍သာ ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။ ယင်း တဒန္တယတရားတို့ကား ဝိပဿနာဇောစိတ္တက္ခဏတစ်ခု အတွင်း၌ အတူယှဉ်တွဲဖြစ်ကြသည့် သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုပေးနေကြသော ဣန္ဒြေထိုက်သော ဣန္ဒြိယဘာဝနာတရားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

ယခုတစ်ဖန် အပရိဇာနနသုတ္တန်စသော ထိုထိုသုတ္တန်တို့မှ ကောက်နုတ်ချက်တို့ကို ဆက်လက်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

အပရိဇာနနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

သဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ အနဘိဇာနံ အပရိဇာနံ အဝိရာဇယံ အပ္ပဇဟံ အဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာယ။ ပ ။

သဗ္ဗံ စ ခေါ ဘိက္ခဝေ အဘိဇာနံ ပရိဇာနံ ဝိရာဇယံ ပဇဟံ ဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာယ။ (သံ-၂-၂၄၉-၂၅၀။)

ဣတိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ တိဿောပိ ပရိညာ ကထိတာ ဟောန္တိ။ “အဘိဇာန”န္တိ ဟိ ဝစနေန ဉာတပရိညာ ကထိတာ၊ “ပရိဇာန”န္တိ ဝစနေန တိရဏပရိညာ၊ “ဝိရာဇယံ ပဇဟံ”န္တိ ဒွိဟိ ပဟာနပရိညာတိ။ (သံ-ဋ-၃-၆။)

ရဟန်းတို့ . . . အလုံးစုံသော (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး =) ရုပ်နာမ်တရားကို ဉာတပရိညာဖြင့် ထိုးထွင်းမသိခဲ့သော်၊ တိရဏပရိညာဖြင့် ပိုင်းခြားမသိခဲ့သော်၊ ပဟာနပရိညာဖြင့် ထိုအလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တရားပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောနေသည့် တဏှာတရားကို ကင်းပြတ် ရုပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းအောင် မကျင့်နိုင်ခဲ့သော် မပယ်စွန့်နိုင်ခဲ့သော် ဒုက္ခကုန်ခြင်းငှာ မထိုက်။ ပ ။

ရဟန်းတို့ . . . အမှန်စင်စစ်အားဖြင့်သော်ကား အလုံးစုံသော (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = အာယတန တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး =) ရုပ်နာမ်တရားကို ဉာတပရိညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိခဲ့သော်၊ တိရဏပရိညာဖြင့် ပိုင်းခြားသိခဲ့သော်၊ ပဟာနပရိညာဖြင့် ထိုအလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်တရားအပေါ်၌ တွယ်တာတပ်မက်နေသော တဏှာတရားကို ကင်းပြတ် ရုပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းအောင် ကျင့်နိုင်ခဲ့သော် ပယ်စွန့်နိုင်ခဲ့သော် ဒုက္ခကုန်ခြင်းငှာ ထိုက်၏။ (သံ-၂-၂၄၉-၂၅၀။)

ပစ္စက္ခကရဏတ္ထေန ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာ စ ဂဟိတာ ဟောတိ - (သံ-ဋီ-၂-၆၅။)

ဤသို့စသော အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာတို့နှင့် အညီ ပရိညာ ပညာတို့ကား အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း ပရိညာတို့ကို ဆက်လက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပေအံ့။ - ဤအပိုင်းတွင်လည်း ပရိညာသည် လောကီ ပရိညာ လောကုတ္တရာ ပရိညာဟု နှစ်မျိုးပင်ရှိ၏။ လောကီပရိညာသည်လည်း ဉာတပရိညာ၊ တိရဏပရိညာ၊ ပဟာန- ပရိညာဟု သုံးမျိုး ရှိ၏။ လောကုတ္တရာပရိညာသည်လည်း ဉာတပရိညာ၊ တိရဏပရိညာ၊ ပဟာနပရိညာဟု သုံးမျိုးပင် ရှိပေသည်။ ထိုတွင် လောကီပရိညာ သုံးမျိုးတို့ကို ရှေးဦးစွာ တင်ပြအပ်ပါသည်။

လောကီ ဉာတပရိညာ

တတ္ထ “ရုပ္ပနလက္ခဏံ ရူပံ၊ ဝေဒယိတလက္ခဏာ ဝေဒနာ”တိ ဧဝံ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ပစ္စတ္တလက္ခဏ- သလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တာ ပညာ ဉာတပရိညာ နာမ။ ပ ။ တတ္ထ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာ ဉာတပရိညာယ ဘူမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁။)

= ထိုပရိညာ သုံးမျိုးတို့တွင် “ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘောလက္ခဏာရှိသော တရားကား ရုပ်တည်း၊ ခံစား တတ်သော သဘောလက္ခဏာရှိသော တရားကား ဝေဒနာတည်း။” - ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုထို ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထဓာတ်သားတို့၏ အသီးအသီးသော ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား မှတ်သားသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားယူတတ် သိမ်းဆည်းတတ်သော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပညာနှင့် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးလုံး၌ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို ပိုင်းခြားယူတတ် သိမ်းဆည်း- တတ်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပညာသည် ဉာတပရိညာ မည်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁။)

သော “ဣဒံ နာမရူပံ န အဟေတု န အပ္ပစ္စယာ နိဗ္ဗတ္တံ၊ သဟေတု သပ္ပစ္စယာ နိဗ္ဗတ္တံ။ ကော ပနဿ ဟေတု၊ ကော ပန ပစ္စယော”တိ ဥပပရိက္ခန္ဓော “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ တဏှာပစ္စယာ ကမ္မပစ္စယာ အာဟာရပစ္စယာ စာ”တိ တဿ ပစ္စယံ ဝဝတ္ထပေတွာ “အတိတေပိ ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ အနာဂတေပိ ဧတရဟိပိ ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ တတော ဥဒ္ဓံ သတ္တော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိ၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဇ္ဇော ဧဝါ”တိ တီသု အဒ္ဓါသု ကဒိ ဝိတရတိ။ အယံ ပန ဝိပဿနာသင်္ခါရသလ္လက္ခဏာ ဉာတပရိညာ နာမ။

(အဘိ-ဋ-၂-၂၄၁-၂၄၂။)

= ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = အာယတနတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး = ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာသို့ ဆိုက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူပြီး သိမ်းဆည်းပြီးသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် - “ဤနာမ်ရုပ်သည်ကား တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော ဟေတုအကြောင်းတရား = ဇနကအကြောင်းတရား ထင်ရှားမရှိဘဲ၊ အားပေး- ထောက်ပံ့တတ်သော ပစ္စယအကြောင်းတရား = ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းတရား ထင်ရှားမရှိဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကား မဟုတ်။ အဟုတ်သော်ကား တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော ဟေတုအကြောင်းတရား = ဇနကအကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင်၊ အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ပစ္စယအကြောင်းတရား = ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း တရား ထင်ရှားရှိသည် ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုနာမ်ရုပ်၏ တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော ဟေတု အကြောင်းတရား = ဇနကအကြောင်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း၊ အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ပစ္စယအကြောင်း တရား = ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းတရားကား အဘယ်ပါနည်းဟု ဉာဏ်ဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်လတ်သော် -

- ၁။ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
- ၂။ တဏှာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
- ၃။ ကံဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

၄။ အာဟာရဟူသော အကြောင်းကြောင့် -

ဖြစ်ပေါ်လာရ၏ဟု ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်သောအခါ -

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်၏၊

အဝိဇ္ဇာက အကြောင်းတရား၊ ကမ္မဇရုပ်က အကျိုးတရား၊ . . .

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား၍ -

၁။ အတိတ်၌လည်း အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားသာ ရှိ၏။

၂။ အနာဂတ်၌လည်း အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားသာ ရှိ၏။

၃။ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားသာ ရှိ၏။

ထိုအကြောင်းတရား အကျိုးတရားထက် ပိုလွန်၍ ပြုလုပ်တတ် ဖန်ဆင်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် လည်းကောင်း၊ အပြုလုပ်ခံရ အဖန်ဆင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်းကောင်း မရှိ၊ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရား အစုအပုံသက်သက်သာလျှင် ရှိ၏ - ဟု ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သဖြင့် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးတို့၌ သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာတရားကို ကျော်လွှား လွန်မြောက်၍ သွားပေ၏။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်သည့် -

၁။ ရုပ်တရား

၂။ နာမ်တရား

၃။ အကြောင်းတရား

၄။ အကျိုးတရားတည်းဟူသော -

သင်္ခါရတရားတို့ကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားတတ်သော ဉာတပရိညာ မည်၏။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၂၄၁-၂၄၂။)

ဤ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာများ၏ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အညီ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါးလုံး၌ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင် သိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ ဉာတပရိညာစခန်းသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မည်ဟူသော အချက်ကို ရှိသေကျိုးနွံစွာ ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်လျက် နာယူမှတ်သားလေရာသည်။

လောကီ တိရဏပရိညာ

“ရူပံ အနိစ္စံ၊ ဝေဒနာ အနိစ္စာ”တိအာဒိနာ နယေန တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ သာမညလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ပဝတ္တာ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ ပညာ တိရဏပရိညာ နာမ။ ပ ။ ကလာပသမ္ပသနတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ တိရဏပရိညာယ ဘူမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁။)

= “ရုပ်တရား၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း အခြင်းအရာ သဘောကို ဉာဏ်နှင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ အနိစ္စဟု လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း အခြင်းအရာ သဘောကို ဉာဏ်နှင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ အနိစ္စဟု လည်းကောင်း”- ဤသို့စသော နည်းအားဖြင့် ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတည်းဟူသော လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်၍လာသော အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာလျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော လက္ခဏာ-ရမ္မဏိကဝိပဿနာပညာသည် တိရဏပရိညာ မည်၏။ ပ ။ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို -

- ၁။ ရုပ်တရားကို တစ်ပုံ နာမ်တရားကို တစ်ပုံ - ဤသို့ (၂)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၂။ ခန္ဓာငါးပါးနည်းဖြင့် (၅)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၃။ အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့် (၁၂)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၄။ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် (၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊ -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အစုလိုက် အပုံလိုက် အပေါင်းအစုအလိုက် ခြုံငုံ၍ လက္ခဏာရေး သုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်သော နည်းစနစ်ကို ကလာပသမ္မသနည်းဟု ခေါ်ဆို၏။ ထို ကလာပသမ္မသနည်းဟုမူ၍ ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ဆိုက်အောင် လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ရှုပွားသုံးသပ်တတ်သော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ကျက်စား ရာနယ်ကား **တိရုဏပရိညာ**၏ တည်ရာ ဘုံဌာန ဖြစ်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁။)

လောကီ ပဟာနပရိညာ

တေသုယေဝ ပန ဓမ္မေသု နိစ္စသညာဒိပဇဟနဝသေန ပဝတ္တာ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ ပညာ **ပဟာနပရိညာ** နာမ။ ပ ။ ဘင်္ဂါနုပဿနံ အာဒိံ ကတွာ ဥပရိ ပဟာနပရိညာယ ဘူမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁-၂၄၂။)

= ထို ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့၌ပင်လျှင် မြဲ၏ဟု = နိစ္စဟု အမှတ်မှားမှု နိစ္စသညာစသည်ကို ပယ်-နိုင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်၍လာသော ယင်းရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တ-လက္ခဏာလျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာပညာသည် **ပဟာနပရိညာ** မည်၏။ ပ ။ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၏ အပျက်သက်သက်ကိုသာ ရှုမြင်တတ်သော ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်မှ စ၍ အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အားလုံးသည် **ပဟာနပရိညာ**၏ တည်ရာ ဘုံဌာန ဖြစ်သည်။ ဤကား လောကီပရိညာ သုံးပါး တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၁-၂၄၂။)

လောကုတ္တရာ ပရိညာ သုံးပါး

ယသ္မာ ဝါ ဉာတတိရုဏပရိညာယောပိ တဒတ္ထာယေဝ၊ ယသ္မာ စ ယေ ဓမ္မေ ပဇဟတိ၊ တေ နိယမတော ဉာတာ စေဝ တိရိတာ စ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ပရိညာတ္တယမ္ပိ ဣမိနာ ပရိယာယေန မဂ္ဂဉာဏဿ ကိစ္စန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၃၅။)

တဿာ ဘင်္ဂါနုပဿနတော ပဌာယ ယာဝ မဂ္ဂဉာဏာ ဘူမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၃၅။) ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်မှ စ၍ အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့ တိုင်အောင်သော နယ်မြေကား ထိုပဟာနပရိညာ၏ တည်ရာ ဘုံဌာန ဖြစ်ပေသည်။

နိပ္ပရိယာယေန ပဟာနပရိညာ နာမ မဂ္ဂဉာဏန္တိ “ယာဝ မဂ္ဂဉာဏာ ဘူမိ”တိ ဝုတ္တံ။ (မဟာဋီ-၂-၅၀၈။) မုချအားဖြင့် ပဟာနပရိညာဟူသည် အရိယမဂ်ဉာဏ်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့ တိုင်အောင်သော ဝိပဿနာနယ်မြေကို ပဟာနပရိညာ၏ တည်ရာဘုံဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က မိန့်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် တစ်နည်းဆိုရသော် - ဉာတပရိညာနှင့် တိရုဏပရိညာတို့သည် ပဟာနပရိညာ အကျိုးငှာသာ ဖြစ်ကြသည်။ ဉာတပရိညာနှင့် တိရုဏပရိညာတို့သည် အရိယမဂ်ဉာဏ် အကျိုးငှာသာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသော ပရိညာတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အကြင်ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ကိလေသာကို အရိယမဂ် တရားသည် သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်စွန့်၏။ ထိုအရိယမဂ်တရားသည် ထိုတရားတို့ကို ကိန်းသေမြဲသော

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

နိယာမ သဘောအားဖြင့် ပိုင်းခြားသိပြီးသာ ဖြစ်ကုန်၏။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု စူးစမ်းဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပရိညာသုံးပါးလုံးသည် ဤအကြောင်း ပရိယာယ်အားဖြင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်၏ ကိစ္စသာ ဖြစ်သည်ဟု သိရှိပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၃၅။)

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာအဖွင့်၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ - အရိယမဂ်တရားသည် ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်နိုင်သည့်စွမ်းအား ရှိခြင်းကြောင့် မုချအားဖြင့် ပဟာနပရိညာဟူသော အမည်ကို ရရှိပေသည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ကား တဒင်္ဂအားဖြင့်သာ ကိလေသာတို့ကို ပယ်စွန့်နိုင်သည့်စွမ်းအားရှိခြင်းကြောင့်၊ ကိလေသာ တို့ကို တဒင်္ဂအားဖြင့် ပယ်စွန့်နိုင်သည့် ဤအကြောင်း ပရိယာယ်အားဖြင့်သာ ပဟာနပရိညာဟူသော အမည်ကို ရရှိပေသည်။ တစ်ဖန် အရိယမဂ်တရားသည် မုချအားဖြင့် ပဟာနပရိညာဟူသော အမည်ကိုရရှိ၍ ပရိယာယ် အားဖြင့် ဉာတပရိညာ တီရဏပရိညာဟူသောအမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။ အကြောင်းကား ဤသို့ ဖြစ်၏။

အရိယမဂ်တရားသည် ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်သော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်စွန့်တတ် ပယ်သတ်တတ် သောကြောင့် **ပဟာန** ဟူသော အမည်ကို ရရှိပေသည်။ သိသင့်သိထိုက်သော အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို အာရုံမျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်သောကြောင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိသောကြောင့် ပရိညာဟူသော အမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။ သို့အတွက် အရိယမဂ်တရားသည် မုချအားဖြင့် ပဟာနပရိညာ ဟူသော အမည်ကို ရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိယမဂ်တရားသည် အာရမ္မဏပဋိဝေဓ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ ဟူသော ပဋိဝေဓ နှစ်မျိုးတို့ဖြင့် သစ္စာ လေးပါးကို ထွင်းဖောက်သိမြင်၏။ ထိုပဋိဝေဓနှစ်မျိုးတို့တွင် အာရမ္မဏပဋိဝေဓဟူသည် အာရုံမျက်မှောက် ထွင်း-ဖောက်သိမြင်ခြင်းတည်း။ အရိယမဂ်တရားသည် အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာ တရားကို အာရုံမျက်မှောက်ဆိုက်ရောက်လျက် ထွင်းဖောက်သိမြင်၏။ ထိုသို့ အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်-မြတ်ကို အာရုံမျက်မှောက်ဆိုက်ရောက်လျက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ရာ၌ သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်း-ထားသည့် မောဟ အဝိဇ္ဇာအမှောင်ထုကိုလည်း အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးလိုက်၏။ အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။ သို့အတွက် ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးလုံးကို သိခြင်းကိစ္စလည်း တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွား၏။ ထိုသို့ သစ္စာ လေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟ = အဝိဇ္ဇာအမှောင်ထုကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်းဖြင့် ကိစ္စသိဒ္ဓိ အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိမှုကို အသမ္မောဟပဋိဝေဓ ဟု ခေါ်ဆို၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်တရားသည် အသမ္မောဟပဋိဝေဓသဘောအားဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံ ဖြစ်ကြကုန်သော -

- ၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဩဠာရိက သုခမ ဟိန ပဏီတ ဒူရ သန္တိက - ဟူသော (၁၁) မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = ဒုက္ခသစ္စာတရားနှင့်၊
- ၂။ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတည်း ဟူသော သမုဒယသစ္စာတရား -

ဤ ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့ကိုလည်း ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် ပိုင်းခြားသိခြင်းကိစ္စ တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွားရကား ဤအကြောင်းပရိယာယ်အားဖြင့် ဉာတပရိညာဟူသော အမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။

တစ်ဖန် အရိယမဂ်တရားသည် ယင်းဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာကို မသိအောင်ဖုံးလွှမ်းထားသည့် မောဟ = အဝိဇ္ဇာကိုလည်း အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ကိစ္စသိဒ္ဓိအားဖြင့် ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာကို စူးစမ်း

ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်လျက် ပိုင်းခြားသိခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စသည်လည်း တစ်ပါတည်း ပြီးစီးသွား၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ် တရားသည် ဤအကြောင်းပရိယာယ်အားဖြင့် တိရဏပရိညာဟူသော အမည်ကိုလည်း ရရှိပေသည်။

တစ်ဖန် အရိယမဂ်တရားကို မရမီအတွင်း၌ အရိယမဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ကျင့်ရသော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါကျင့်စဉ် ပိုင်းတွင် ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့ကို ပိုင်းခြားသိခြင်း ဉာတပရိညာနှင့် ယင်း ဒုက္ခသစ္စာတရား သမုဒယသစ္စာတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာကို စူးစမ်းဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်လျက် ပိုင်းခြားသိခြင်း ဟူသော တိရဏပရိညာ - ဤပရိညာနှစ်ပါးတို့ကို ရရှိအောင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကြိုးစားအားထုတ်ရ၏။ ယင်းပရိညာနှစ်ပါးတို့ကား ပဟာနပရိညာအမည်ရသည့် အရိယမဂ်တရားကို ရရှိရေးအတွက်သာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤအကြောင်းပရိယာယ်အားဖြင့်လည်း အရိယမဂ်တရားသည် ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာဟူသော အမည် ကိုလည်း ရရှိပေသည်။

ဤအထက်ပါ လောကီပရိညာသုံးမျိုး လောကုတ္တရာပရိညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် အလုံးစုံသောဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိပါက သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ မကုန်ဆုံးနိုင်၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိပါမှ သာလျှင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ ကုန်ဆုံးနိုင်မည်ဟု အထက်ပါ အပရိဇာနသုတ္တန်တွင် ဘုရားရှင်က ဟောညွှန် လျက်ရှိပေသည်။ ထိုပရိညာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိရှိရမည့် တရားစုတွင် အတိတ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အနာဂတ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့လည်း အကျိုးဝင်လျက်ရှိသည်ကိုကား ဖြူစင်ဖြောင့်စင်းသော စိတ်ထား မမေ့ ပျောက်တတ်သော သတိတရားဖြင့် ရိုသေစွာ မှတ်သားထားလေရာသည်။

ယခုတစ်ဖန် ဆက်လက်၍ ဘုရားအလောင်းတော်၏ မဟာဝဇီရဝိပဿနာဉာဏ်တော်မြတ် အကြောင်း ကို မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲမှ ထုတ်နုတ်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

**အလောင်းတော်သည် ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းသော
မဟာဝဇီရဝိပဿနာတရား ပွားတော်မူခြင်း**

ရှေး၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဒါနစသော ပါရမီကောင်းမှုကုသိုလ်စုဖြင့် လောဘ ဒေါသစသော ထိုထို ကိလေသာအင်္ဂါကို ပယ်ခွာသုတ်သင်အပ်ပြီးရကား နိဗ္ဗာန်ခရီးကို ကာဆီးဖုံးကွယ်မှု ပြုလုပ်တတ်သည့် မောဟ ကိလေသာဗိုလ်ချုပ်ကိုလည်း အခြံအရံနှင့် တကွ သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီး ဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုသည့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ မိုးသောက်ယာမ် (ညဉ့်၏နောက်ပိုင်း) အချိန်၌ မဟာဝဇီရဝိပဿနာတရား ပွားများ အားထုတ်တော်မူလေသည်။ အားထုတ်တော်မူပုံ အမြွက်မှာ -

အာဏာခေတ်ဟုခေါ်သော စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းတို့ရှိရာ စကြဝဠာ တစ်တိုက်တစ်တိုက် အတွင်း၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ်ဖြစ်ပွားသော တရားအနှစ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ စကြဝဠာ တစ်တိုက်တစ်တိုက်၌ လူတွေ နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေ မည်မျှပင် များနေစေကာမူ ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မအစစ်အနေဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ (ဟူသော အတိတ်အခွန်ကာလအကြောင်းတရား)၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ (ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အခွန်ကာလအကျိုးတရား)၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ (ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အခွန်ကာလအကြောင်းတရား) တို့နှင့် (ဥပပတ္တိဘဝဖြစ်သော) ဇာတိ၊ ဇရာ+မရဏ (ဟူသော အနာဂတ်အကျိုးတရား) ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတည်းဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မတရားကိုယ်ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူလေသည်။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဤစကြဝဠာတိုက်၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ်ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မ တရားသားကို ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ+မရဏဟူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါတစ်ဆယ့်နှစ်ပါး တရားသား (ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစု)ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူသကဲ့သို့ ကျန်သော စကြဝဠာတိုက်တို့၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မ တရားသားကိုလည်း ဆင်ခြင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ ဤစကြဝဠာတိုက်၌ ရှိနေကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ နည်းတူပင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးစီတည်းဟူသော ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစုတို့ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူလေသည်။

ဤသို့ စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းတည်း ဟူသော အာဏာခေတ်အတွင်း တည်ရှိနေကြသည့် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ကာလသုံးပါး၌ တကယ်စင်စစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မ တရားသားကို စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူသော၊ အလောင်းတော်သူမြတ်၏ဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမြင်အပ်သော ဝိပဿနာတင်ရမည့် တရားအစုတို့ကား - အဝိဇ္ဇာပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်း၊ သင်္ခါရပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်း၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ+မရဏပေါင်းလည်း ကုဋေတစ်သိန်းစီဖြစ်ရကား (၁၂-ရပ်ပေါင်းလျှင်) အလောင်းတော်သူမြတ်၏ ဝိပဿနာစာရခေါ်သော (ဝိပဿနာတင်ရမည့်) တရားသားတို့မှာ ကုဋေတစ်သိန်းနှစ်သိန်းတို့ ဖြစ်လေကုန်သည်။

အလွန်ထွေးရှုပ်၍ အခုတ်အထွင် ခဲယဉ်းလှသည့် တောအုပ်ကြီးကို ရှင်းလင်းခုတ်ထွင် သုတ်သင်သော ယောက်ျားသည် မိမိစွဲကိုင်သောဓားကို ကျောက်ပေါ်တင်၍ သွေးကာ သွေးကာ ထက်လှစွာသော မိမိဓားဖြင့် အလွန်ထွေးရှုပ်သည့် တောအုပ် ချုံ ပိပွေါင်းအစုကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်သကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ တောအုပ် ချုံ ပိပွေါင်းအစုကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရန်အတွက် ကိုယ်တော်၏ လက်သုံးဖြစ်သော မဟာဝဇီရဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဓားအသွား ထက်မြက်စေရန် အာနာပါနစတုတ္ထဈာန် သမာပတ်တည်းဟူသော ဓားသွေးကျောက်၌ သွေးသွေးပြီးလျှင် (= အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားဝင်စားပြီးလျှင်) ဖော်ပြရာပါ ကုဋေတစ်သိန်းနှစ်သိန်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတရားအစုတို့ကို တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ် တင်၍လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် တင်၍လည်းကောင်း၊ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ် တင်၍လည်းကောင်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူလေသည်။

သို့ရကား ကုဋေတစ်သိန်းနှစ်သိန်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တရားအစုတို့၌ တစ်ခု တစ်ခုလျှင် အနိစ္စ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်၊ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ဟူ၍ ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးစီ သုံးပါးစီ ဖြစ်သောကြောင့် ကုဋေတစ်သိန်းနှစ်သိန်းကိုတည်း သုံးဖြင့် မြှောက်ပွား၍ မဟာဝဇီရဝိပဿနာဉာဏ်တော်ပေါင်း ကုဋေ သုံးသိန်းခြောက်သိန်း ဖြစ်လေသည်။

(ဤ မဟာဝဇီရဝိပဿနာဉာဏ် အကြောင်းအရာအမြောက်သည် ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ အနုပဒသုတ်အဖွင့် စာမျက်နှာ - ၂၇၅ - ၌လည်းကောင်း၊ ဝိနည်းသာရတ္ထဒီပနီဋီကာ တတိယအုပ် မဟာခန္ဓက သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန ပဗ္ဗဇ္ဇာကထာအဖွင့် စာမျက်နှာ - ၂၂၉ - ၌လည်းကောင်း လာရှိသည်။)

ဘုရားအလောင်းတော်တိုင်းပင်လျှင် ဘုရားဖြစ်ခါနီး၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူကြမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်သည်။ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း ရှေးဘုရားအလောင်းတော်တို့ နည်းတူပင် (ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အနုလုံပဋိလုံ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်

မူသည်။ ထိုအခါ ဇာတိခေတ် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း လောကဓာတ် တစ်သောင်းလုံး ရေဆုံးအောင် တုန်လှုပ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဘုရားရှင်တိုင်း၏ = (ဘုရားအလောင်း-တော်တိုင်း၏) ဓမ္မတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး တရားအစု၌ ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းသော မဟာဝဇီရဝိပဿနာ သမ္မသနဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူပြီးသောအခါ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်ကို တစ်ဖန် ဝင်စား-တော်မူပြန်လေသည်။ (ထိုသို့ ဝင်စားတော်မူခြင်းမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော အထက်ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ ဓားအသွား ထက်စိမ့်သောငှာ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်သမာပတ်တည်းဟူသော ဓားသွေးသည့် ကျောက်ကောင်း၌ တစ်ဖန် သွေးတော်မူပြန်ခြင်း ဖြစ်သည်။) ထိုသို့ အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်ကို တစ်ဖန် ဝင်စားတော်မူပြီးလျှင် (= အထက်ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ ဓားအသွား ထက်အောင် သွေးတော်မူပြီးလျှင်) ထိုဈာန်မှ ထ၍ ခန္ဓာငါးပါး တရားအစုတို့၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော အထက်အထက် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာများကို အလွယ်တကူ ဖြစ်ပွားစေတော်မူလေသည်။

(ဤ၌ ။ ။ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်တို့၏အထံ၌ ရဟန်းပြု၍ ပိဋက သုံးပုံကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်တော်မူခဲ့ရာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒိနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ မုစ္ဆိတုကမျတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တိုင်ရောက်-အောင် လေ့လာပွားများ အားထုတ်တော်မူခဲ့ဖူးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးဖော်ပြရာပါ မဟာဝဇီရဝိပဿနာ သမ္မသနဉာဏ်တော်ပေါင်း ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းတို့ဖြင့် လေ့လာပွားများ ဉာဏ်ပညာအား အလွန်တရာ ကြီးမားလှသောကြောင့်လည်းကောင်း - အထက်အထက် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာများကို အလွယ်တကူ ရရှိ-တော်မူသည်ဟု ယုံကြည်စွာ မှတ်သားရာ၏။ ။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာနှင့် သုတ်မဟာဝါဋီကာ စာမျက်နှာ-၅၅-ကို မိုးငြိမ်းပြုသည်။)

ဤကား မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၃၃၄-၃၃၈)တို့၌ လာရှိသော မဟာဝဇီရဝိပဿနာ ဉာဏ်-တော်မြတ် အကြောင်း ဖြစ်သည်။

ဗောဓိကထာ ကောက်နုတ်ချက်

ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့ နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်မြင်တော်မူပြီးနောက် ထိုည၌၏ည၌ဦးယာမ်၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ်၊ မဇ္ဈိမယာမ်၌ ဒိဗ္ဗစက္ခု-အဘိညာဏ်၊ ပစ္ဆိမယာမ်၌ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူလျက် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်သည် ဗောဓိပင်ရင်း အပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ပင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး တစ်ခုတည်းသော ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေခြင်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ဝိမုတ္တိချမ်းသာထူးကြီးကို ခံစားတော်မူလျက် သီတင်းသုံးစံနေတော်မူ၏။ ကဆုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့ ည၌ဦးယာမ်၌လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမယာမ်၌လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမယာမ်၌-လည်းကောင်း -

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ ပ ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝအသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။ ပ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။ (ဝိ-၃-၁။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် အကြောင်း

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ပ ။ ဤသို့လျှင် ချမ်းသာမယက် သက်သက်သော ဤ ဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံ၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာပေ၏။ အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင် အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ သင်္ခါရ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ပ ။ ဤသို့လျှင် ချမ်းသာမယက် သက်သက်သော ဤ ဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံ၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (ဝိ-၃-၁။) -

ဤသို့လျှင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ၏ ဖြစ်စဉ်တည်းဟူသော **အနုလောမအား**ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံသရာဝဋ်-ဒုက္ခ၏ချုပ်စဉ်ဟူသော **ပဋိလောမအား**ဖြင့်လည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို နှလုံးသွင်းတော်မူ၏။

ပထမယာမ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားတို့ကို အထက်ပါအတိုင်း အနုလုံပဋိလုံ နှလုံးသွင်းတော်မူပြီးသောအခါ ပထမဥဒါန်းဂါထာကိုလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမယာမ၌ နှလုံးသွင်းတော်မူပြီးသောအခါ ဒုတိယဥဒါန်းဂါထာကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမယာမ၌ နှလုံးသွင်းတော်မူပြီးသောအခါ တတိယဥဒါန်းဂါထာကိုလည်းကောင်း ကျူးရင့်တော်မူလေသည်။ ဤအရာတွင် ဝိနယမဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာက ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ -

ဘဂဝါ ဟိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိ၊ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဝိသောဓေသိ၊ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမံ မနသိ ကတွာ “ဣဒါနိ အရုဏော ဥဂ္ဂမိဿတိ”တိ သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိ။ သဗ္ဗညုတပုတ္တိသမနန္တရမေဝ စ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆိ၊ တတော တံ ဒီဝသံ တေနေဝ ပလ္လင်္ကေန ဝီတိနာမေတွာ သမ္ပတ္တယ ပါဠိပဒရတ္တိယာ တီသု ယာမေသု ဧဝံ မနသိ ကတွာ ဣမာနိ ဥဒါနာနိ ဥဒါနေသိ။ (ဝိ-၄-၃-၂၃၇။)

= ဘုရားရှင်သည် (= ဘုရားအလောင်းတော်သည်) မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃)ခု ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညဉ့်၏ ပထမယာမ၌ ရှေးဦးနေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်-မေ့တော်မူခဲ့၏။ မဇ္ဈိမယာမ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို စင်ကြယ်စေတော်မူခဲ့၏။ ပစ္ဆိမယာမ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အနုလုံပဋိလုံ နှလုံးသွင်းရှုပွားတော်မူလတ်သော် - “ဤယခုအခါ၌ နေအရုဏ်သည် တက်ပေတော့လတ္တံ့” ဟု ပြောဆိုသင့်သော အချိန်၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်သို့ဆိုက်ရောက်တော်မူခဲ့၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသည်၏ အခြားမဲ့မှာပင်လျှင် နေအရုဏ်သည်လည်း တက်ခဲ့လေ၏။ ထိုနောင် ထိုနေ့ပတ်လုံး ထိုထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ ဆိုက်ရောက်လာသော အထွက်တစ်ရက် = ကဆုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့ ညဉ့်၌ ညဉ့်သုံးယာမတို့၌ ဤအတူ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကို အနုလုံ ပဋိလုံ နှလုံးသွင်းတော်မူပြီးသောအခါ ဤဥဒါန်းဂါထာတို့ကို ကျူးရင့်တော်မူလေသည်။ -

၁။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မံ။ (ဝိ-၃-၂။)

အာတာပိနော = တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာနှိပ်ကွပ် ပူပန်စေတတ်သည့် သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယလည်း ရှိပေသော။ ဈာယတော = အာနာပါနစသည်ဖုံဖုံ သမထအာရုံနှင့် အစုံအစုံသော ရုပ်နာမ်-ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာလက္ခဏာကို အပ္ပနာခိုက် ဈာန်မဂ်သို့ဆိုက်အောင် စိုက်စိုက်စူးစူး အထူး မြဲမြံ ရှုအားသန်ပေသော။ (ဝါ) ရှုအားသန်သောကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏဿ = မကောင်းမှုဟူသမျှကို အပပြုအပ်ပြီးသောကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏ အမည်ရသည့် ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌။ ယဒါ = အကြင် အခါ၌။ ဓမ္မာ = ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ်ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့သည်။ ဟဝေ = စင်စစ်။

ပါတုဘဝန္တိ = ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားကာ လာကြကုန်၏။ ယတော = ယင်းသို့ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မအပြား သုံးဆယ် ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့၏ ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားကာ လာခြင်းကြောင့်။ သဟေတုဓမ္မ = အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းတရားနှင့်တကွ သင်္ခါရ အစရှိသော အကျိုးတရားစု ဒုက္ခထုကို။ ပဇာနာတိ = ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် ပိုင်းခြားထင်ထင် ထိုးထွင်းသိမြင်လေ၏။ အထ = ထိုသို့ ပဋိစ္စဓာတ် သမုပ္ပါဒ်ကို တပ်အပ် ထင်ထင် လင်းလင်း သိမြင်သော ထိုအခါ၌။ အဿ = ထိုရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌။ သဗ္ဗာ = တစ်ခုမကြွင်း ခပင်းဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော။ ကင်္ခါ = ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို မသိမြင် ခြင်းကြောင့် ကာလသုံးပါးဝယ် ဖြစ်ပွားသည့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ယုံမှားခြင်းတရား (၁၆)ပါးတို့သည်။ ဝပယန္တိ = ဝိအပယန္တိ = နေလျှံရှိန်ကျောက် ဆီးနှင်းပေါက်သို့ ကင်းပျောက် ချုပ်ငြိမ်းကြလေကုန်၏။

၂။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒိ။ (ဝိ-၃-၂။)

အာတာပိနော = တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာနှိပ်ကွပ် ပူပန်စေတတ်သည့် သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယလည်း ရှိပေသော။ ဈာယတော = အာနာပါနစသည်ဖုံဖုံ သမထအာရုံနှင့် အစုံအစုံသော ရုပ်နာမ်-ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တခြင်းရာ လက္ခဏာကို အပ္ပနာခိုက် ဈာန်မဂ်သို့ ဆိုက်အောင် စိုက်စိုက်စူးစူး အထူး မြဲမြံ ရှုအားသန်ပေသော။ (ဝါ) ရှုအားသန်သောကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏဿ = မကောင်းမှုဟူသမျှကို အပပြုအပ်ပြီးသောကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏ အမည်ရသည့် ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌။ ယဒါ = အကြင် အခါ၌။ ဓမ္မာ = ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ်ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့သည်။ ဟဝေ = စင်စစ်။ ပါတုဘဝန္တိ = ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားကာ လာကြကုန်၏။ ယတော = ယင်းသို့ ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ် ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့၏ ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားကာ လာခြင်းကြောင့်။ ပစ္စယာနံ = အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းတရားတို့၏။ ခယံ = ကုန်ခန်းရာမှန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို။ အဝေဒိ = ထိုးထွင်းထင်ထင် လင်းလင်း သိမြင်တော်မူလေပြီ။ အထ = ထိုသို့ အကြောင်းတရားတို့၏ ကုန်ရာ = ပစ္စယကွယ် အမည်ရသည့် အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်ပရမတ်ကို တပ်အပ်ထင်ထင် လင်းလင်း သိမြင်သောအခါ၌။ အဿ = ထိုရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌။ သဗ္ဗာ = တစ်ခုမကြွင်း ခပင်းဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော။ ကင်္ခါ = အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ထိုးထိုးထွင်းထွင်း လင်းလင်းထင်ထင် မသိမြင်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်တွင်း၌မှာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကင်္ခါယုံမှား တရားအစုတို့သည်။ ဝပယန္တိ = ဝိအပယန္တိ = နေလျှံရှိန်ကျောက် ဆီးနှင်းပေါက်သို့ ကင်းပျောက် ချုပ်ငြိမ်းကြလေကုန်၏။

၃။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
ဝိရူပယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊ သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခံ။ (ဝိ-၃-၂။)

အာတာပိနော = တစ်ထောင့် ငါးရာကိလေသာတို့ကို လွန်စွာနှိပ်ကွပ် ပူပန်စေတတ်သည့် သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယလည်း ရှိပေသော။ ဈာယတော = အာနာပါနစသည်ဖုံဖုံ သမထအာရုံနှင့် အစုံအစုံသော ရုပ်နာမ်-ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တခြင်းရာ လက္ခဏာကို အပ္ပနာခိုက် ဈာန်မဂ်သို့ ဆိုက်အောင် စိုက်စိုက်စူးစူး အထူး မြဲမြံ ရှုအားသန်ပေသော။ (ဝါ) ရှုအားသန်သောကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏဿ = မကောင်းမှုဟူသမျှကို အပပြုအပ်ပြီးသောကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏ အမည်ရသည့် ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌။ ယဒါ = အကြင် အခါ၌။ ဓမ္မာ = ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ်ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့သည်။ ဟဝေ = စင်စစ်။ ပါတုဘဝန္တိ = ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားကာ လာကြကုန်၏။ (တဒါ = ထိုအခါ၌။) သူရိယော = ယုဂန္ဓိရ်တောင်စွန်းမှ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ပေါ်ထွန်းထွက်ပြူ ဥဒည်မူသော ရှင်နေမင်းသည်။ အန္တလိက္ခံ = အဇ္ဈာပြင် မိုးကောင်းကင်ကို။ ဩဘာသယံ = ဩဘာသယန္တော = မိမိအရောင် ခြည်တစ်ထောင်ဖြင့် မိုက်မှောင် ပယ်ရှင်း ထွန်းလင်း တောက်ပလျက်။ တိဋ္ဌတိ က္ကဝ = တည်နေသကဲ့သို့။ (သော ဗြာဟ္မဏော = ထိုရဟန္တာသခင် အရှင်သူမြတ်သည်။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ = ထို ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ်ခုနစ်ပါးကုန်သော တရားတို့ဖြင့်။) မာရသေနံ = ကာမရာဂ စသည်ဆယ်ထပ် မာရစစ်တပ်ကို။ ဝိဇ္ဇပယံ = ဝိဇ္ဇပယန္တော = မုန့်မုန့်ညက်ညက် တိုက်ဖျက်ပယ်ဖျောက်လျက်။ တိဋ္ဌတိ = ပညာတန်ဆောင် ဉာဏ်တော်ရောင်ဖြင့် ထွန်းပြောင်ထိန်လက် ပြီးပြီးပြန်လျှင် နေစက်နှုန်းတူ တည်နေတော်မူပါပေ၏။ (ဝိ-၃-၂။) (မဟာဗုဒ္ဓဝင် - ၃ - ၃၅၇-၃၆၁။)

ဤတွင် - “ဘုရားရှင်သည် ဘုရားမဖြစ်မီ ဘုရားအလောင်းတော်ဘဝကလည်း ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းတော်မူသောအခါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို အနုလုံပဋိလုံ အပြန်အလှန် ဝိပဿနာ ရှုပွား သုံးသပ်တော်မူ၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက်လည်း အလားတူပင် ယင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို အနုလုံ ပဋိလုံ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူ၏”-ဟူသော ဤအချက်ကိုကား မှတ်သားထားလေရာသည်။

ဂေါတမကစေတီယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

ဗေဒင်သုံးပုံ၌ တစ်ဘက်ကမ်းခပ်အောင် တတ်မြောက်ကြသည့် ဗြာဟ္မဏဘဝမှ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်၍ ရှင်ရဟန်းပြုလာကြသော ရဟန်း (၅၀၀) တို့သည် ဘုရားရှင်၏ ပရိယတ္တိတရားတော်ကို အလွယ်တကူ မပင်မပန်း သင်ယူတတ်မြောက်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ထိုရဟန်းတို့၏ သန္တာန်၌ မာန်မာနတရားများ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ထို မာန်မာနတရားသည် ထို ရဟန်းတို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်၏အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို သိရှိတော်မူသဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်း (၅၀၀)တို့အား **မူလပရိယာယသုတ္တန်** (မ-၁-၁။) **မူလပရိယာယ-ဇာတ်တော်** (ဇာတက-၄-၂-၂၃၇။) တို့ကို ဟောကြားတော်မူလျက် ထိုရဟန်းတို့၏ မာနတရားကို နှိမ်ချိုးပေးတော်မူ၏။ မာနကို နှိမ်ချိုးပြီးနောက် ထိုရဟန်းတို့၏ သန္တာန်ဝယ် သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ကို ပွားများ အားထုတ်ကြသဖြင့် ဣန္ဒြေများ ရင့်ကျက်လာသောအခါ ဝေသာလီပြည် ဂေါတမကစေတီတွင် ဤ ဂေါတမကစေတီယသုတ္တန်ကို ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားတော်မူလေသည်။

အဘိညာယာဟံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေမိ နော အနဘိညာယ၊ သနိဒါနာဟံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေမိ နော အနိဒါနံ၊ သပ္ပိဋ္ဌိဟာရိယာဟံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေမိ နော အပ္ပိဋ္ဌိဟာရိယံ။ တဿ မယံ ဘိက္ခဝေ အဘိညာယ ဓမ္မံ ဒေသယတော နော အနဘိညာယ သနိဒါနံ ဓမ္မံ ဒေသယတော နော အနိဒါနံ သပ္ပိဋ္ဌိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသယတော နော အပ္ပိဋ္ဌိဟာရိယံ ကရဏီယော ဩဝါဒေါ ကရဏီယာ အနုသာသနီ၊ အလဉ္စ ပန ဝေါ ဘိက္ခဝေ တုဋ္ဌိယာ အလံ အတ္တမနတာယ အလံ သောမနဿာယ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝိ၊ သွာက္ခာတော ဓမ္မော၊ သုပ္ပဋ္ဌိပန္နော သံဃော”တိ။ (အံ-၁-၂၈၀။)

= ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားသည် တရားတော်ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ပြီးမှသာလျှင် ဟောကြားတော်မူ၏။ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိမမြင်ဘဲ ဟောကြားတော် မမူ။ ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားသည် အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် တကွသော တရားတော်ကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူ၏။ အကြောင်းနိဒါန်းမပါသော တရားမျိုးကို ဟောကြားတော်မမူ။ ရဟန်းတို့ . . . ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို ပယ်ရှားနိုင်သည့် စွမ်းအားရှိန်စော်အာနုဘော်ရှိသော တရားမျိုးကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူ၏။ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားကို ပယ်ရှားနိုင်သည့် စွမ်းအားရှိန်စော်အာနုဘော်မရှိသော တရားမျိုးကို ဟောကြားတော်မမူ။

= ရဟန်းတို့ . . . တရားတော်ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ပြီးမှသာလျှင် တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူသော၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမမြင်ဘဲ တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူသော၊ အကြောင်းနိဒါန်းနှင့် တကွသော တရားတော်ကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူသော၊ အကြောင်းနိဒါန်းမပါသော တရားမျိုးကို ဟောကြားတော်မူသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို ပယ်ရှားနိုင်သည့် စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော်ရှိသော တရားမျိုးကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို ပယ်ရှားနိုင်သည့် စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော်မရှိသော တရားမျိုးကို ဟောကြားတော်မူသော ထိုငါဘုရားသည် တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ဆိုဆုံးမခြင်း ဩဝါဒတရားစကားကိုလည်း ပြုအပ်ပြီးလေပြီ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဆိုဆုံးမခြင်း အနုသာသနီကိုလည်း ပြုအပ်ပြီးလေပြီ။

ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့သည် -

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် သင်္ခါရ၊ ဝိကာရ၊ လက္ခဏ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟူသည့် သိသင့် သိထိုက်သော ဥေယျဓမ္မ-တရားငါးပါးတို့ကို ဆရာမကူ သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ထိုးထွင်း သိမြင် တတ်သည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။
- ၂။ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန္ဓာဟု ဆယ်တန်ထင်ပေါ် တရားတော်မြတ်သည် အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားထားအပ်သည့် သွာက္ခာတဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။
- ၃။ ရှစ်ယောက်ထင်ပေါ် အရိယာထေရ်သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းသည် သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်းကို ကောင်းမွန် ရှိသောစွာ ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်တတ်သည့် သုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။ -

ဤသို့လျှင် နှစ်သက်ကျေနပ်စွာ လက်ခံဖို့ရန် သင့်လှသည်သာတည်း၊ နှစ်လို့သော စိတ်ထားရှိဖို့ရန် သင့်လှသည်သာတည်း၊ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿတရား ထင်ရှားဖြစ်ဖို့ရန် သင့်လှသည်သာတည်းဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။ (အံ-၁-၂၈၀။)

ဣမသ္မိံ စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘညမာနေ သဟဿီ လောကဓာတု အကမ္မိတ္ထ။ (အံ-၁-၂၈၀။)

ဤ ဂါထာမဖက် စကားပြေသက်သက် ဖြစ်သော ဂေါတမကဓေတိယသုတ္တန်တရားဒေသနာတော်ကို ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူအပ်သည်ရှိသော် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်၌ တည်ရှိသော မဟာပထဝီ မြေကြီးသည် ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်ခဲ့လေပြီ။ (အံ-၁-၂၈၀။)

ဣဒဉ္စ သုတ္တံ သုတ္တာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခု တသ္မိယေဝါသနေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏီသု။
(မ-၄-၁-၆၁။)

ဤဂေါတမကဓေတိယသုတ္တန်ကို ကြားနာရပြီး၍ (၅၀၀)ကုန်သော ရဟန်းတော်တို့သည် ထိုနေရာ၌ပင်-လျှင် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကြလေကုန်ပြီ။ (မ-၄-၁-၆၁။)

သက်မဲ့ဖြစ်သော လောကဓာတ်တိုက်ပေါင်း တစ်ထောင်၌ တည်ရှိသော မဟာပထဝီမြေကြီးကပင်လျှင် မှန်ကန်ကြောင်းကို သက်သေအရာ၌ တည်လာ တန့်လာ ရပ်တည်လာရသော သုတ္တန်ဒေသနာတော်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ သက်ရှိသဝိညာဏကဖြစ်၍ အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း မဟာပထဝီမြေကြီးကဲ့သို့ သက်သေအရာ၌ တည်လာ တန့်လာ ရပ်တည်လာနိုင်ပါမူကား အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ မဂ္ဂင်လမ်းမကြီးပေါ်သို့ ရောက်ရှိစပြုလာပြီ ဖြစ်ပေသည်။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဤ၌ အထူးအလေးဂရုပြု၍ ရှင်းလင်းတင်ပြလိုသော အချက်ကား လောကသမုဒယဟု ခေါ်ဆိုသော သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ် = အနုလောမပစ္စယာကာရ = အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်နှင့် လောကနိရောဓ ဟု ခေါ်ဆိုသော သင်္ခါရလောက၏ ချုပ်စဉ် = ပဋိလောမပစ္စယာကာရ = ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ပင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူမည့် ထိုညဝယ် ဘုရားအလောင်းတော်အဖြစ်နှင့်လည်း ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကို အနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်တည်းဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူခဲ့၏။ (ဝိ-ဋ္ဌ-၃-၂၃၇။) ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက်လည်း ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘောတရားကို အနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် အပြန်ပြန် အလှန်လှန် ရှုပွားသုံးသပ်တော်မူပြန်၏။ ဤ အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ မဟာဗုဒ္ဓဝင်တွင် ဤသို့ မှတ်ချက်ချထားတော်မူ၏။ -

[ဤ၌။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေဉာဏ်တော်ဝယ် ခပ်သိမ်းသော တရားတို့သည် ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်လင်းပြီးဖြစ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်သည် (ဘုရားဖြစ်မည့် ထိုညဝယ် အလောင်းတော်ဘဝဖြင့်) ဝိပဿနာနှလုံး ကျင့်သုံးတော်မူခဲ့စဉ်က ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အဦးမူသဖြင့် ဝိပဿနာနှလုံး ကျင့်သုံးတော်မူခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်က လွန်စွာသိမ်မွေ့ နက်နဲ မြင်နိုင်ခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုသာ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ ဖြစ်စဉ် ချုပ်စဉ်ဟူသော အနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်သားရ၏။] (မဟာဗုဒ္ဓဝင်-ဒုတိယတွဲ-၃၅၆။)

မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီးမှသာလျှင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ = သင်္ခါရလောက၏ ဖြစ်စဉ် ချုပ်စဉ်ဟူသော အနုလောမ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို သာဝကတို့အားသိရှိအောင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမပေးတော်မူ၏။ ဆိုဆုံးမသည့်အတိုင်း သာဝကတို့သည်လည်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိရှိနိုင်ကြောင်းကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားထားတော်မူသည့် သုတ္တန်တို့မှ ဒုတိယအရိယသာဝကသုတ္တန်ကို ဆက်လက် တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဒုတိယအရိယသာဝကသုတ္တန်

န ဘိက္ခဝေ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ ဧဝံ ဟောတိ “ကိံ န ခေါ - ကိသ္မိံ သတိ ကိံ ဟောတိ၊ ကိသုပ္ပါဒါ ကိံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ သင်္ခါရာ ဟောန္တိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဝိညာဏံ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ နာမရူပံ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ သဠာယတနံ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဖဿော ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ တဏှာ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဥပါဒါနံ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဘဝေါ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဇာတိ ဟောတိ၊ ကိသ္မိံ သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ”တိ။

အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အပရပ္ပစ္စယာ ဉာဏမေဝေတ္ထ ဟောတိ “ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမသုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အဝိဇ္ဇာယ သတိ သင်္ခါရာ ဟောန္တိ၊ သင်္ခါရေသု သတိ ဝိညာဏံ ဟောတိ၊ ဝိညာဏေ သတိ နာမရူပံ ဟောတိ၊ နာမရူပေ သတိ သဠာယတနံ ဟောတိ၊ သဠာယတနေ သတိ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿေ သတိ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာယ သတိ တဏှာ ဟောတိ၊ တဏှာယ သတိ ဥပါဒါနံ ဟောတိ၊ ဥပါဒါနေ သတိ ဘဝေါ ဟောတိ၊ ဘဝေ သတိ ဇာတိ ဟောတိ၊ ဇာတိယာ သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ”တိ။ သော ဧဝံ ပဇာနာတိ “ဧဝမယံ လောကော သမုဒယတိ”တိ။

န ဘိက္ခဝေ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ ဧဝံ ဟောတိ “ကိံ န ခေါ - ကိသ္မိံ အသတိ ကိံ န ဟောတိ၊ ကိဿ နိရောဓာ ကိံ နိရုဇ္ဈတိ၊ ကိသ္မိံ အသတိ သင်္ခါရာ န ဟောန္တိ၊ ကိသ္မိံ အသတိ ဝိညာဏံ န

ဟောတိ၊ ကိသ္ဗိ အသတိ နာမရူပံ န ဟောတိ၊ ကိသ္ဗိ အသတိ သဠာယတနံ န ဟောတိ၊ ကိသ္ဗိ အသတိ ဖဿော န ဟောတိ၊ ကိသ္ဗိ အသတိ ဝေဒနာ န ဟောတိ၊ ကိသ္ဗိ အသတိ တဏှာ န ဟောတိ။ ပ ။ ဥပါဒါနံ ။ ဘဝေါ။ ဇာတိ။ ကိသ္ဗိ အသတိ ဇရာမရဏံ န ဟောတိ”တိ။

အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အပရပုစ္စယာ ဉာဏမေဝေတ္ထ ဟောတိ “ဣမသ္မိ အသတိ ဣဒံ နဟောတိ၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ၊ အဝိဇ္ဇာယ အသတိ သင်္ခါရာ န ဟောန္တိ၊ သင်္ခါရေသု အသတိ ဝိညာဏံ န ဟောတိ၊ ဝိညာဏေ အသတိ နာမရူပံ န ဟောတိ၊ နာမရူပေ အသတိ သဠာယတနံ န ဟောတိ။ ပ ။ ဇာတိယာ အသတိ ဇရာမရဏံ န ဟောတိ”တိ။ သော ဧဝံ ပဇာနာတိ “ဧဝမယံ လောကော နိရုဇ္ဈတိ”တိ။

ယတော ခေါ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော ဧဝံ လောကဿ သမုဒယဉ္စ အတ္တင်္ဂမဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ဣတိပိ၊ ဒဿနသမ္ပန္နော ဣတိပိ၊ အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ ဣတိပိ၊ ပဿတိ ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ ဣတိပိ၊ သေက္ခေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော ဣတိပိ၊ သေက္ခာယ ဝိဇ္ဇာယ သမန္နာဂတော ဣတိပိ၊ ဓမ္မသောတံ သမာပန္နော ဣတိပိ၊ အရိယော နိဗ္ဗေဓိကပညော ဣတိပိ၊ အမတဒ္ဓါရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ ဣတိပိတိ။ (သံ-၁-၃၀၆-၃၀၈။)

အပရပုစ္စယာတိ န ပရပုစ္စယေန၊ အညဿ အပတ္တိယာယေတွာ အတ္တပစ္စက္ခဉာဏမေဝဿ ဧတ္ထ ဟောတိတိ။ (သံ-၄-၂-၃၂။)

န ပရပုစ္စယေနာတိ ပရဿ အသဒ္ဓဟနေန။ (သံ-၄-၂-၃၈။)

= ရဟန်းတို့ . . . အာဂမသုတဟူသော သင်သိ၊ အဓိဂမသုတဟူသော ကျင့်သိ - ဤ အသိ နှစ်မျိုးဖြင့် အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိသော အရိယာဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက၏သန္တာန်၌ ဤသို့သော စိတ်အကြံသည် ဖြစ်ပေါ်မလာပေ - “အသို့ပါနည်း အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် အဘယ်တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဘယ်တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း။”

အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် သင်္ခါရတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကုန်သနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဝိညာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် နာမ်ရုပ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် သဠာယတနာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဖဿသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဝေဒနာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် တဏှာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဥပါဒါန်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဘဝသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဇာတိသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဇရာမရဏသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသနည်း” - ဟု

ဤသို့သော စိတ်အကြံသည် ဖြစ်ပေါ် မလာပေ။ ရဟန်းတို့ . . . တကယ်စင်စစ်အားဖြင့်သော်ကား အာဂမသုတဟူသော သင်သိ၊ အဓိဂမသုတဟူသော ကျင့်သိ - ဤ အသိနှစ်မျိုးဖြင့် အကြားအမြင် ဗဟုသုတ ရှိသော အရိယာဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက၏ သန္တာန်၌ - မိမိမှတစ်ပါးသော အားထားယုံကြည်အပ်သူ မရှိမူ၍ ဤအရာ၌ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု = အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားကို ကိုယ်တိုင်

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်တတ်သော **အပရမ္ပန္နဗျာဓိ** = **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်** သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ဤ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဤ အကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤ အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤ အကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ - အဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် သင်္ခါရတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ သင်္ခါရတို့သည် ထင်ရှားရှိကုန်လတ်သော် ဝိညာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဝိညာဏ်သည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် နာမ်ရုပ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ နာမ်ရုပ်သည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် သဠာယတနသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သဠာယတနသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဖဿသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖဿသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဝေဒနာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဝေဒနာသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် တဏှာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ တဏှာသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဥပါဒါန်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဥပါဒါန်သည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဘဝသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဘဝသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဇာတိသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဇာတိသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဇရာ+မရဏသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ - ဟု

ဤသို့သော အသိဉာဏ်သည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထိုအရိယာ ဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကသည် - “ဤသင်္ခါရလောကသည် ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာ၏”ဟု **အပရမ္ပန္နဗျာဓိ** = **အတ္တပစ္စက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။

ရဟန်းတို့ . . . အာဂမသုတဟူသော သင်သိ၊ အဓိဂမသုတဟူသော ကျင့်သိ - ဤအသိ နှစ်မျိုးဖြင့် အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိသော အရိယာဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက၏သန္တာန်၌ ဤသို့သော စိတ်အကြံသည် ဖြစ်ပေါ်မလာပေ - “အသို့နည်း အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမဖြစ်ပေါ်လာလေသနည်း၊ အဘယ်တရား၏ (အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့်) ချုပ်ခြင်းကြောင့် အဘယ်တရားသည် ချုပ်လေသနည်း။ -

အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် သင်္ခါရတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာကြကုန်သနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဝိညာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် နာမ်ရုပ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် သဠာယတနသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဖဿသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဝေဒနာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် တဏှာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဥပါဒါန်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဘဝသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဇာတိသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း၊ အဘယ်တရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ဇရာ+မရဏသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မလာသနည်း” - ဟု

ဤသို့သော စိတ်အကြံသည် ဖြစ်ပေါ်မလာပေ။ ရဟန်းတို့ . . . တကယ်စင်စစ်အားဖြင့်သော်ကား အာဂမသုတဟူသော သင်သိ၊ အဓိဂမသုတဟူသော ကျင့်သိ - ဤ အသိနှစ်မျိုးဖြင့် အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိသော အရိယာဖြစ်တော်မူသော ငါဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက၏ သန္တာန်၌ - မိမိမှတစ်ပါးသော အားထားယုံကြည်အပ်သူ မရှိမူ၍ ဤအရာ၌ ကြောင်း-ကျိုး-ဆက်နွယ်မှု၏ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းမှု ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်